

SKAUTING
*Co nám přináší
táboření?*

*Dvuměsíčník pro
skautskou výchovu*

- + Principy Masarykovy demokracie
- + Lilie z lágru – příběh Zdeňka Zeleného
- + Úspory energie v klubovnách

SKAUT

SKAUTING

57. ROČNÍK / 1 – ŘÍJEN

Všechna čísla jsou ke stažení v archivu:
casopisy.skaut.cz/skauting

TÉMA

VŠE KOLEM TÁBOŘENÍ

- 3 *Editorial*
- 4 Den v táboře junáků
- 11 Obavy a překážky
- 12 Pro vodu i chleba vyrazte s dětmi
- 13 Jaká je realita skautských táborů
- 13 *Anketa*
- 14 *Rozhovor*: S Janem Bejčkem o indiánském táboření
- 16 *Gejzír*: Táborové stavby
- 18 *Instant*: Užijte si saunování jako indiáni
- 20 Na tábor alespoň jednou ročně
- 21 10 rad pro pohodový harmonogram
- 22 Jak zapojit děti do plánování tábora
- 23 *Gejzír*: Táborové drobnosti pro zpestření
- 24 *Rozcestník*

FÓRUM

NÁZORY A KOMENTÁŘE K VÝCHOVĚ

- 25 *Úvaha*: O dospělých nováčcích v oddílech a střediscích
- 26 *Očima dětí*
- 26 *Komentáře*
- 27 *Sloupek náčelníků*
- 28 *Redakční anketa*: Doporučené knihy

HORIZONT

PODNĚTY A INSPIRACE PRO VÝCHOVU

- 29 *Společnost*: Principy Masarykovy demokracie
- 30 *Trendy a literatura*
- 30 *Recenze*: Vůdcovská zkouška jinak?
- 31 *Světlušky-vlčata*: Pro vlčata a světlušky „nejde“ existuje
- 32 *Venku*: Úspory energie v klubovnách
- 34 *Věrně v každé době*: Lilie z lágru
- 37 Víme všichni, kam kráčíme?
- 38 *Nástěnka*

REDAKCE

TOMÁŠ ČAKLOŠ – TOM
šéfredaktor

ONDŘEJ PRIKNER – TWIST
zástupce šéfredaktora a vedoucí vydání

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ
zástupce šéfredaktora a editor

KÁŤA PUCZOKOVÁ
vedoucí komunikace

MARIE REJŠKOVÁ – REJŽE
vedoucí názorové sekce

EMČA ZEZULOVÁ
editorka světlušek a vlčat

ANEŽKA FADRŇA
redaktorka

PETR NEUMANN
redaktor

BERNY KUREŠOVÁ
vedoucí korektur

NOVÁ TVÁŘ?
tady můžeš být i ty

+ EXTERNÍ REDAKTOŘI:

Anička Hubáčková
Klára Sucháčková – Suri
Miroslav Zajdák – Taffy
Jaroslav Rajl – Kaktus
Jan Bednář – Geralt

NAPIŠTE NÁM!

Budeme rádi za vaše příspěvky i zpětnou vazbu. Přijdou vám témata a články užitečné? O čem byste rádi ve Skautingu četli? Těšíme se na vaše podněty, dialog i budoucí spolupráci.

Kontakt: skauting@skaut.cz. **Grafika a sazba:** Jan Dočekal. **Foto na obálce:** Zuzana Havlínová – Pipla. Dále na tomto čísle spolupracovali autoři, oponenti, konzultanti a korektoři článků. **Vydavatel:** Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., Senovážné náměstí 24, 110 00 Praha 1, IČ: 64934926, tdc@skaut.cz, telefon: 234 621 223. **Tisk:** Triangl a.s. **Distribuce:** Send Předplatné, spol. s r.o. Pro členy Junáka je předplatné řešeno v rámci online registrace. **Vychází 5× ročně:** Vyšlo 5.10.2018

Proč táboříme

A proč o tom
píšeme v říjnu

V létě jsme uspořádali 1108 táborů v celkové délce 15 435 dní. Desítky tisíc dětí a dospělých na nich dohromady strávily celé jedno tisíciletí, nemluvě o času věnovaném přípravám. Je to jako 15 lidských životů, řečí průměrné mzdy čas oceněný na 1,5 miliardy korun. Proč to děláme?

Tábor je vrchol roku, intuitivně jej vnímáme jako něco důležitého, jedinečného. Prožíváme na něm kouzelné chvíle a věříme, že se propisují do dětí, jimž jsou určeny. Malí i velcí se tady učí samostatnosti, vztahu k přírodě, odpovědnosti za sebe i druhé. Všechno je, jak má být, nebo ne?

Léto je za námi, příští daleko. Jestli je někdy vhodná příležitost se na chvíli zastavit a prozkoumat naše táboření kritickým okem, je to teď. Na táborech děláme všechno možné, samotné táboření (ve smyslu stavby, provozu a zvelebování tábořiště) ale často suneme do pozadí. Představte si, že má váš tábor den navíc, čemu byste jej věnovali? Stavěli byste s dětmi věž, nebo jim připravili další etapu v kostýmech? A naopak – kdybyste jeden den museli zrušit, který by to byl?

Nadšení pro všechny táborový program v nás chvílemi probouzí dojem, že práce v kuchyni a stavba stanů je jen provozní nutnost, kterou chceme mít rychle z krku a vůbec není efektivní svěřovat ji dětem. Jenomže možná právě tyto přirozené aktivity pomáhají dětem se nejlépe rozvíjet.

Tohle není číslo o táborech, tohle je číslo o táboření. Přinášíme vám v něm nabídku toho, jak na táboře, vedle jiného programu, také tábořit.

Je říjen. Dost času připravit na příští rok něco nového. Hned na následující oddílové radě si můžete položit otázku – co je pro vás a pro děti na táboře důležité? A zvážit případnou revizi svého přístupu.

Každý skautský tábor je dětem bohatstvím, vůbec o tom nepochybují. Pro mnohé z nás je zapojení dětí do táboření samozřejmostí, jiní se mu z různých důvodů víc či méně vyhýbají. Za necelý rok nabídneme dětem a dospělým dalších v součtu tisíc let táborového programu. Čím je naplníme? Máme šanci udělat z nich ještě větší dobrodružství než letos. Kotlíky, kladiva a všechny další nástroje skautské výchovné metody již čekají...

Závěrem bych vás rád upozornil na dvě nové rubriky, jež letos spouštíme. Jsme v redakci přesvědčení, že jedním z hlavních úkolů, které jako skauti a skautky máme, je zprostředkovávat mladým lidem hodnoty, na nichž stojí demokratická společnost. Platilo to vždy a platí to zvláště dnes, kdy jsou tyto hodnoty čím dál častěji zpochybňovány. Byly časy, kdy pro ně lidé trpěli a umírali. Zdeněk Zelený, skautskou předzívku Káďa, bojoval proti oběma minulým totalitám a dlouhá léta strávil v celkem osmnácti komunistických věznicích a lágrech. Tyranské režimy jej nikdy nezlomily a Káďa ve své misi pokračoval až do svých 93 let, ve kterých letos v únoru zemřel. Jeho příběh nyní můžeme vyprávět dál. Ve spolupráci s organizací Post Bellum a projektem *Paměť národa* jsme pro vás připravili seriál pěti dechberoucích vyprávění ze životů zasvěcených boji za svobodu. Odehrály se nedávno a dnešní mládeži mohou být stále živým průvodcem skautskými ideály. Ke každému příběhu jsme zároveň připravili program umožňující tyto hodnoty společně hledat a pojmenovávat.

Aby nezůstalo jen u ohlížení do minulosti, zavádíme současně rubriku *Společnost*. Hodláme v ní nabízet programové náměty k aktuálním společenským tématům, spojeným s výzvami naší demokracie. Věříme, že je třeba o otázkách, které hýbou českou zemí, mluvit také v oddíle. Velkou příležitostí k reflexi směřování naší republiky je nynější stoleté výročí jejího založení. V připraveném programu nabídneme skautům a skautkám zamyšlení nad platností někdejších masarykovských hodnot pro 21. století. Masaryk s oblibou říkal, že demokracie potřebuje především demokraty. V oddíle je máme příležitost vychovat. ✕

TOM ČAKLOŠ
šéfredaktor

TOMÁŠ ČAKLOŠ – TOM

Vypravil se na hranice státu i běžné zkušenosti do tábora Sovího oddílu, aby zachytil praxi, kterou stojí za to žít. Šéfredaktor Skautingu, skautuje v Brně.

Den v táboře junáků

Jak nabídnout dětem táboření a udělat z něj hlavní program? Reportáž ze světa, kde oheň pod kotlíkem pohání skautskou výchovu

Jdu pastvinou podél bukového lesa, vzduchem voní tráva a chvílemi krouží dravci. Pod nohama se mi zvedá Šumava. Prožívám radost, jakou každé léto okusí tisíce z nás. Svět nechávám daleko za hlavou, kráčím letní krajinou, mířím k táboru... Napětí se ve mně mísí se zvědavostí, tábor to totiž není můj, nikoho v něm neznám. Už za chvíli mám odkrýt zvyky jednoho podivuhodného oddílu, pro jehož příběh jsem už osm hodin na cestě přes celou zemi. Zatím ale není nikde ani noha a vystačit si musím s instrukcí, že kde si v těchto kopcích, protknutých německou hranicí, oddíl právě táboří.

„Pojd' do lesů, postavíme si tam chýši, stany, čluny, budeme pozorovat ptáky a zvěř, sbírat lesní plodiny, na ohních připravovat si krásné pokrmy, za hvězdných večerů vyprávět si o všem krásném, co mladou duši zajímá, naslouchat budeme tajemné mluvě lesní noci a ráno probouzet se volně, šťastní a posílení k novým radostem a hrám.“ Neposkočí vám při té představě srdce radostí?, ptá se zakladatel českého skautingu Antonín B. Svojsík, když těmito slovy uvádí svou útlou knihu *Den v táboře junáků*. Vydal ji roku 1913 coby svědectví o prvním českém skautském táboře a na příběhu jediného dne v ní ukazuje, jak takový tábor vypadal. Většinu programu tehdy vedle tělesných cvičení tvořilo samotné táboření – třináct kluků ve věku 11 až 18 let se o sebe prostě muselo celý měsíc postarat.

Od té doby se mnohé změnilo, den v táboře junáků dnes zpravidla vypadá jinak. Táboře máme kratší, o to však nabítejší nejrůznějším programem. Samotné táboření ustoupilo do pozadí. Má dnes vůbec smysl trávit tolik času stavbou a provozem tábora? Může fungovat, když budeme chtít po dětech a dospívajících tolik práce? A bude to k něčemu dobré? Odpovědi jsem se vypravil hledat mezi skauty, kteří ve

svých 11 letech ze surových krajinek vyrábějí vlastní podsadové stany, a jak se zdá, náramně je to baví. Následujícími řádky se vám pokusím přiblížit nejen jejich zkušenosti, ale zejména důležité výchovné souvislosti, které způsob táboření přináší a které stojí za to vzít v potaz, ať už se rozhodneme tábořit jakkoli. Jak tedy může den v táboře junáků 21. století také vypadat?

KDESI NA OSTROVĚ

V drobném údolí zaříznutém do lesního svahu překračuji úzkou lávku a vstupuji do tábora. Oči mi přelétnou od kuchyně až k podkově stanů na druhém konci, než si ale stačím cokoli víc prohlédnout, levici mi už svírá Čmelák, 24letý vedoucí 301. Sovího oddílu z pražských Vršovic. Jsme domluvení, že tu strávím den a noc, tak akorát pro nasátí atmosféry.

Tábořiště je docela malé. Zleva jej vymezuje kuchyně a dva sklady inventáře, dál pokračuje dřevěštěm a vprostřed jej půlí jídelna. Za ní už v trávě stojí na 15 podsadových stanů s celtami volně zavěšenými do pyramidy pod dřevěnými áčky klenoucími se nad stany. Tu bydlí vlčata, naproti skauti, uprostřed náměstí se tyčí stožár se státní vlajkou. Na úplném konci pak zpoza stanů a keřů vykukují čtyři malá týpí, ve kterých spí roveři a vedení. Ze všech stran je tábor bezprostředně obklopen lesem, skoro tak dobře, že snad každému, kdo jej nehledá, zůstane při procházce okolím skryt. A jak mi k mému úžasu po chvíli ukazují domácí, celé tábořiště leží na malém ostrově, tvořeném rozvětveným potůčkem, jehož ramena vytvářejí přirozenou hranici, přes níž lze do tábora dorazit suchou nohou jedině po některé z lávek.

Celá tato scenérie vznikla v minulých týdnech pod rukama 13 vlčat, 9 skautů a 7 mladých vedoucích. Nejenom že si ji (stejně jako řada jiných oddílů) postavili na zelené louce; všechny stavby jsou zbudovány od nuly, z materiálu, jež poskytl les. Z minulých let bylo přivezeno jen několik největších tyčí na lavičky a týpí, na veškeré vybavení pohodlně stačila jedna vlečka traktoru.

TÁBOŘENÍ JAKO PROGRAM

Soví oddíl je chlapecký, na táboře stráví přes čtyři týdny a většinu té doby věnuje samotnému táboření. Je za tím poměrně jednoduchá idea. Les zde není pouhou kulisou a provoz tábora není vnímán jako zdržování od programu, nýbrž jako program samotný. Vedoucí sem nejezdí uspořádat dětem divadelní představení, ale společně žít v přírodě.

Co na první pohled vypadá na pouhou tradici starých časů, mají dnešní vedoucí pečlivě promyšlené. Důraz na táboření sice vychází z minulých zvyků, v posledních desetiletích se však dramaticky proměnil. Vedoucí se nebojí oddíl předělávat a snaží se propojit dobré zkušenosti svých předchůdců s novými myšlenkami a trendy. Když se ptám Mata, bývalého vůdce, k čemu je dnešním teenagerům dobré, že si vyrobí vlastní stan, odpovídá příhodou: Jeden rok bydlel ve stanu s klukem, který svou práci odflákl a každý druhý den se mu uprostřed noci rozpadla postel, zatímco on sám spal jako král. Oba měli tehdy příležitost naplno prožít přirozené důsledky své činnosti (v dobrém i ve zlém) a učit se odpovědnosti za své fungování. Skautskou výchovnou metodu, vysvětluje Mat, můžeme uskutečňovat v různých hrách a programech, ale daleko jednodušeji to můžeme dělat přirozenou činností.

spíše uzavřené a schopné vytvořit jim na pár týdnů vlastní mikrosvět. Je potřeba, aby na něm bylo všechno blízko, aby nechyběl potok a přímý přístup do lesa, který není vyčištěný od suchých stromků. To všechno dohromady vytváří ideální podmínky hladkému provozu, novým příležitostem a zážitkům.

Klíčové je samozřejmě kouzlo přírody, jaké dané prostředí nabízí. Život na táboře pomáhá dětem budovat vztah k místu, účastníci se tu učí poznávat, jak se s přírodou navzájem ovlivňují. Spoluprobí se zde jejich budoucí vztah k životnímu prostředí. Ve volbě místa je třeba zohlednit více kritérií, ta výchovná a estetická mezi nimi ale hrají důležitou roli. Prožitek z místa a krajiny je umocněn, dostane-li svůj prostor v programu a je-li mu věnována péče po celou dobu. Skauti a skautky pak nejedou do lesa na návštěvu, ale učí se v krajině žít.

Skautská metoda: Příroda – pobyt v přírodě tvoří jeden z bodů naší výchovné metody. Hluboký prožitek z vnímání a zkoumání krajiny je zdrojem citového a duchovního rozvoje. Představuje neodmyslitelný základ skautingu, zvláště na táboře, kde s ní můžeme splynout nejvíce.

Tip na článek: Krajina jako místo pro skauting – o jedinečnosti míst a jejich využití v táborovém programu (Skauting, únor 2017).

Z mnoha různých důvodů si dnes většina českých skautů a skautek své táborové postele sama nestaví. Vzácný čas tábora je vyhrazen jinému programu, děti často přijíždějí do hotového. Celodenní výrobu vlastního lůžka, na němž mohou několik týdnů spokojeně spát, nikdy nezažijí. Jejich tábory možná vynikají v jiných směrech a oni si z nich nepochybně odnášejí mnoho dobrého. Pro řadu oddílů je důraz na zapojení dětí do táboření normální; zdá se však, že jsou v menšině. Příklad Sovího oddílu nefiguruje v tomto článku pro srovnávání s ostatními a už vůbec ne jako jediná správná cesta. Můžeme se o něj ale opřít, chceme-li se na konkrétním příkladě podívat, kudy může smysluplná a funkční cesta vést. Může nám být inspirací či podnětem k zamyšlení pro naši vlastní praxi. Jeho vedoucí jsou přesvědčeni, že hra, kterou na šumavských loukách rozehrávají, není žádný skanzen, ale to nejlepší, co dovedou nabídnout dnešním mladým lidem do života. Chceme-li jí lépe porozumět, pojďme si ji přiblížit skrze deset praktických témat, s nimiž se den v takovém táboře potýká.

1

VOLBA MÍSTA

Potoční ostrov objevil Čmelák se svými skauty před pár měsíci, když se vypravil hledat pro letošní tábor příhodné místo. Jeho oddíl mění tábořiště po třech letech a zrovna letos přišel čas na změnu. První rok se vždy nese ve znamení obydlování nového světa, druhý rok probíhá více jiného programu a třetí rok, když už si na novou louku všichni přivykli, oddíl prozkoumává široké okolí. Najít klukům dobré místo je pro Čmeláka jedním z nejdůležitějších úkolů. Musí být dostatečně vzdálené od civilizace,

2

STAVBA TÁBORA

Procházím se ostrovem a nechávám si vyprávět, jak vypadalo jeho osídlování. Zažil jsem už mnoho staveb táborů, je mi ale jasné, že tohle bude jiné kafe; vždyť samotní skauti vtípkují, že jsou přece stavební oddíl... Vše začalo koncem června, když na místo dorazil Čmelák se šesti staršími skauty a pustili se do přípravných prací. Co lze dnes nazývat tábořištěm, bylo ještě před měsícem džunglí dvoumetrových trav a bodláčů, jejichž kosení obyčejnou kosou trvalo celé tři první dny. Předsunutá četa se zároveň chopila těžby dřeva a pro účely táborových staveb pokácela na 100 suchých smrků (po domluvě s majitelem). Z nedaleké pily pak byly přivezeny koupené krajinky (odřezky stromů z výroby trámů), které brzy poslouží jako základ podkladových stanů.

Po pěti dnech přípravných prací přijíždějí ostatní skauti, zatím bez vlčat, a začíná samotná stavba. Základem všeho je konstrukce kozy na řezání dřeva, se kterou jde práce od ruky. Jako první kolem rostou rošt na vaření, latrina a zastřešená jídelna, pod kterou se lze schovat před deštěm. S těmito stavbami je tábor venku z improvizovaných podmínek a další práce se rozjíždějí naplno. Mnoho dřeva polýká kuchyně, skauti tyčí mostky a pomalu se pouštějí do budování vlastních stanů. Stavba toho všeho trvá celý další týden. Nakonec dorazí vlčata (zapojená jen do jednoduchých úkolů, výroby poliček apod.), tábor se přehoupne do rytmu denního řádu a po dvou týdnech od prvního mávnutí kosou je symbolicky zahájen.

Za důležité Čmelák považuje, že vlastní tábor je s celým budováním plynule propojen. Nemá moc pochopení →

pro oddíly, které vyrážejí stavět předem a mezi tím se vracejí domů. Obývat tábořiště je dle jeho mínění nejlepší nepřetržitě od začátku až do konce. Když traktor vyhodí těch pár kluků se všemi věcmi na nepokosené louce, otočí se a odjede, kluci vědí, že jsou doopravdy odkázáni jen sami na sebe.

Soví tábory mají pokaždé jinou architekturu. Rozmístění stanů a dalších prvků je věcí tvořivosti a sladění s tvarováním krajiny. Co však zůstává, je snaha o lehkost a jednoduchost. Stavby jsou vzdušné, žádné těžké hangáry, jen lehká stříška a uzoučká lávka propojené s okolím.

Odstupňování věkových kategorií se projevuje ve způsobu táboření a stavby. Vlčata mají menší stany než skauti, široké namísto dvou metrů jen 180 cm. Hodí se to i prakticky, neboť dvoumetrové krajinky s poškozenými konci od hřebíků lze narok seříznout a použít pro stany vlčat. Skauti si staví celé stany sami a když dorostou do roverského věku a podsady jim začnou být malé a okoukané, čeká je nová výzva: ušít si vlastní týpí. Čtete správně, roveři táboří v týpí teprve tehdy, až ve dvojici či trojici nějaké malé ušijí. Dřou se na něm doma po několik víkendů, o to větší vztah pak ale k vlastnímu obydlí mají, zvláště po letech, kdy jako ostřílení vedoucí přijíždějí vztyčit indiánský stan, který šili, když jim bylo šestnáct.

Aby si ze stavby každý odnesl co nejvíc, je potřeba účastníky podpořit v učení. Soví oddíl sice podobně táboří už celá desetiletí, dnešní vedoucí do něj ale vnášejí nové způsoby organizace, směřující k osobnímu rozvoji. Práce probíhá ve věkově smíšených skupinách, vlčata se učí od starších skautů, kteří jednotlivé úkoly řídí. Nově bylo zavedeno, že s každým týmem vedoucí domlouvá časový plán dané stavby a následně společně hodnotí, jak se jej daří plnit a jaké si odnést poučení. Tradiční táboření se tak propojuje s promyšlenými pedagogickými metodami. Skauti se učí řemeslům, stejně jako měkkým manažerským dovednostem.

Nikde není psáno, že by ostatní oddíly ve svém pojetí táborových staveb musely kopírovat soví příklad. Dobrých cest jistě existuje celá řada, jedni milují vůni krajinek, zatímco druzí dávají přednost louce plné týpí. Podstatné je, aby nás táboření bavilo a něco nám přinášelo. Staveb, které na táboře opravdu nezbytně musí být, není mnoho. Soví oddíl třeba letos nepostavil žádnou bránu; nebyl důvod, tábor nemusí mít bránu a kluci si dost užili jiných staveb. Budování tábora vlastníma rukama nesmí být na sílu. Kdo chce začít, může postupně. Přijdou-li členové stavění na chuť, třeba jednou dostanou podobně šílený nápad jako letos soví starší skauti: příští rok chtějí na tábor sami dojet ještě o týden dřív a budovat, co je napadne.

Tip na článek: *Tábor vlastníma rukama* – podrobnější sonda do stavby tábora, plná dalších tipů na zapojení dětí (Skauting, červen 2015).

3

KUCHYNĚ, ZÁSOBOVÁNÍ A VAŘENÍ

Na kraji kuchyně, dost blízko všem pracovním stolům, ale pořád bezpečně daleko, hoří oheň. Vyvýšen je konstrukcí ze dřeva a hlíny, překryt je železným roštem, na němž bublají hrnce. Okolo stojí náhodná sešlost kluků, kteří zrovna vaří nebo se jen k večeru přišli zahrát.

Zdejší kuchyně prochází v průběhu tábora dynamickou proměnou. Na začátku přežívá v polních podmínkách, vaří v ní kuchař, zatímco je kuchyně teprve stavěna. Jakmile stojí celá, začíná se v ní upevňovat stabilní chod a všichni přítomní se učí bezproblémovému provozu. Teprve až jej dostanou pod kůži, někdy v půlce tábora, přichází čas na náročná jídla a experimenty. Kluci se pouštějí do velkých projektů, vaří třeba svíčkovou s domácími knedlíky. A protože je kuchyně už zaběhlá, mohou se plně soustředit na pracné kulinářské umění.

Do vaření můžeme zapojit děti v každém věku. Předškoláky jako drobné pomocníky; světluškám a vlčatům svěříme různé krájení a menší pokrmy pod dohledem vedoucích; skautům a skautkám můžeme samostatně svěřit celá velká jídla. Snad nikde jinde v celém táboře se děti nenaucí tolik jako v kuchyni. Trénují dovednosti od udržování ohně až po plánování času. Zvláště ve skautském věku se učí samostatnosti, týmové spolupráci, drobnému projektovému řízení. Odnášejí si poznání, že když chtějí, dokážou zorganizovat a uvařit jídlo pro celý tábor, dokážou se o sebe postarat. Kuchyně je tím nejlepším místem k naplňování skautské výchovné metody a není tak dobrou zprávou, kolik oddílů do ní dnes své členy pomalu ani nepustí a pod nos jim servíruje hotové jídlo. Vedoucí se možná bojí, že se děti pořežou nebo že se oběd nestihne a program nabere skluz. Ovšem nejsou to přesně ty chyby, které naši členové potřebují zažít a překonat? Je snad cílem tábora včas se nakrmit a honem běžet na táborovou hru? Zpožděné jídlo je důležitou událostí pro učení a stojí za to skautům vaření svěřit i s vědomím, že se občas zdrží. Na sovím táboře řídí kuchyni jako celek vždy někdo z vedoucích, ovšem snídane a některá další jídla připravují družiny zcela nezávisle. Z vlastní zkušenosti mohou říct, že když dobře fungujícím družinám vysvětlíme recept a vše potřebné, zvládnou

pod vedením svého rádce samostatně uvařit téměř jakékoli táborové jídlo, aniž bychom jim v kuchyni museli překážet. Důležité je pak společně reflektovat, jak se práce dařila.

Od stravování je nakonec neodmyslitelná otázka zásobování vodou a potravinami. Ostrovní tábor ve své blízkosti žádný zdroj pitné vody nemá a kluci pro ni jezdí každý den s vozíkem 1,5 kilometru daleko. Co by pro jiné byla komplikace, vnímá Čmelák jako výhodu. Služba si musí včas naplánovat, kdy pro vodu vyrazit; když si to nepohlídá, neuvaří oběd. Podobně se v dřívějších letech dovážely i potraviny a oddíl neměl na táboře žádné auto. Tahle cesta se ale ukázala jako příliš náročná, na nákup do civilizace tedy dnes jezdí jednou za pár dní vedoucí. Jejich auto však parkuje u lesa za táborem, do kterého jsou nakonec potraviny převáženy starým dobrým vozíkem, aby nebyla narušena táborová atmosféra.

Skautská metoda: Učení se zkušeností – při stavbě i v kuchyni můžeme děti naučit nejen mnoha dovednostem, ale též formovat jejich chování skrze přirozené důsledky. Úspěchy a nezdary jsou odměněny či potrestány zcela přirozeně, dobrým obědem a křivou postelí.

Tip na články: Skauting na téma „Jídlo“ – metodika výchovy vařením, návod na sestavení jídelníčku a celá řada dalších námětů (Skauting, prosinec 2017).

4 SLUŽBY A ZAPOJENÍ DĚTÍ

Ústředním prvkem zapojení kluků a holek do provozu tábora je zpravidla služba. Soví oddíl se při ní dělí do tří skupin (namíchaných napříč družinami), které se každý den střídají. Služby pracují v kuchyni, jezdí pro vodu, starají se o celý tábor a v noci jej hlídají.

Služba může fungovat i mnoha jinými způsoby (jednotlivé družiny se například mohou točit v různých činnostech a dělit se o práci každý den), podstatné ale je, aby si svou práci mohli děti a dospívající řídit sami. Nenajímáme je do služby jako držáky lopat a seker, které budeme neustále úkolovat. Služba by měla nést odpovědnost za své povinnosti co nejvíce samostatně.

Vhodným okamžikem kontroly a zhodnocení práce je moment předání služby, jemuž bychom měli věnovat náležitou péči. V první řadě se hodí, aby se nová služba přesvědčila, že je vše v takovém stavu, v jakém to hodlá převzít. Současně je dobré se službou reflektovat proběhlý den, vyříkat si případné neshody, ohodnotit úspěchy a odnést si ponaučení z chyb. Aby na to byl prostor, nabízí se takovému reflektivnímu rituálu přiřadit pevné místo v denním harmonogramu, stačit bude třeba 15 minut.

Přestože můžeme službě svěřit velký kus odpovědnosti, těžko bude sama řídit vše, co je na táboře potřeba. Soví oddíl si za tím účelem volí táborového rádce z řad mladších roverů, který trvale řídí chod dne, soustředí veškeré provozní informace a celkově reprezentuje táborový systém. Na jiných táborech se v takové roli často střídají jednotliví vedoucí či rádcí, případně je řešena ještě trochu jinak. Podstatné ale je, aby hladký chod času v táboře řídil někdo jiný než vůdce

tábora. Ten potřebuje volné ruce pro svou lídrovskou roli, práci s lidmi a řešení nečekaných situací.

Smyslem zapojení dětí do chodu tábora je vedle rozvoje praktických dovedností ještě něco hlubšího. Pracují-li několik týdnů na společném díle, ujmají se oprav rozbitých věcí apod., pak se učí určité starostlivosti o prostředí, ve kterém žijí. Na táboře se v takovou chvíli neodehrává nic menšího než výchova k aktivnímu občanství. Kluci na sovim táboře u jídla vymýšlejí, co by kolem sebe ještě mohli vylepšit; přijímají na chvíli odpovědnost za společenství a jejich vedoucí věří, že by jim to mohlo vydržet po zbytek života.

Skautská metoda: Družinový systém – dobře fungující družiny jsou hladkému chodu tábora velkou oporou. Pro kluky a holky jsou přirozeným týmem. Jejich rádcí a rádkyně řídí práci a pomáhají vedoucím postarat se o potřeby všech účastníků, které jeden vůdce jen těžko stihne sledovat.

5 DÉLKA TÁBORA

Za táhlých tónů kytary se probouzím pod širým nebem. Je ráno, spacák mám orosený, slunce již naplno proniklo mezi stany. Utíká minuta za minutou a já se jich nemohu nabažit, kolem vládne klid. Užívám si své jediné ráno na tom podivuhodném ostrově a přemýšlím, jaké to je, prožít jich tady třicet v kuse.

Než za pár hodin odejdu, čeká nás povídání o nejtěžší výzvě, které Soví oddíl čelí. Je zřejmé, že stavba tábora a výroba stanů od nuly, celá ta pohoda zdejší ranní scenérie, vyžaduje čas. A aby zde mohli kluci strávit celý měsíc, musí za to zaplatit určitou cenu.

Čmelák přiznává, že je to občas velký boj. Vedoucí čelí tlaku rodičů, kteří se zajímají, jestli je opravdu tak dlouhý tábor nutný. V oddíle vydrží jen ti, kdo si mohou tak rozsáhlé dobrodružství časově dovolit. Vedení nechce uhýbat a oddíl proto vládne striktní pravidla: všichni musí jet na celý tábor (možná jsou jen několikadenní výjimky), vedoucí totiž ze zkušenosti vědí, že větší výkyvy by narušily skupinu. Ovšem měsíc prázdnin je problém i pro ně samotné – kdo →

pracuje, těžko si vezme měsíční dovolenou. Někteří vedoucí se tak na táboře musejí střídát a vedení tvoří prakticky samí středoškolači a vysokoškolači.

Přes všechny těžkosti je oddíl přesvědčený, že doba tábora mu za tuhle cenu stojí. Bývalý vůdce Mat tvrdí, že za tři týdny by tábor prostě nestihli. Ostatně si to před pár lety vyzkoušeli a uspořádali třítýdenní tábor dohromady s holikama. Byla to sice zajímavá zkušenost, ale rozhodli se zůstat u čtyř týdnů.

Na měsíčním táboře člověk nemusí nikam spěchat. Může si dovolit mnoho programu, může si dovolit mnoho volna a především si může dovolit měnit plán podle potřeby. Před pár lety Sovám na stavěčce šíleně pršelo, hromada věcí ležela dva dny v bahně na půl cesty k louce a celá stavba se o pár dní zpozdíla. Na dvoutýdenním táboře si něco takového nemůžeme dovolit, tady to bylo úplně v pohodě. Čas zde běží jinak a táborový prožitek se zařezává hlouběji.

Pro mnoho z nás je měsíční tábor holou utopií, nánápadem z říše snů, zcela mimo reálné možnosti. Příklad 301. oddílu ukazuje, že to jde, že je to náročné, ovšem nesmírně cenné. Délku tábora si ne vždy můžeme určit dle vlastních přání, stojí ale za to snažit se, aby byl co nejdelší a my jsme na něm mohli prožít opravdový kus táboření.

6

DALŠÍ TÁBOROVÝ PROGRAM

Zazní signál a kluci se scházejí k nové etapě. Možná se v ní budou šermovat podobně jako včera. Pokud jste mysleli, že na tomhle táboře se pouze staví, vaří a pere, je třeba připomenout, že kdesi uprostřed dlouhého měsíce své místo zaujímají dva týdny běžného programu.

Jejich součástí je též celotáborová hra na motivy raného středověku, jejíž etapy probíhají během oněch dvou týdnů téměř každý den. Vedoucím hra přijde jako dobré zpeštění tábora, nechtějí ale, aby v něm hrála hlavní roli. Téma celotáborovky volí pokaždé tak, aby se k táboru hodilo, třeba svou blízkostí přírodě, objevitelským duchem či obyčejnými dětskými kratochvílemi (naopak různé sci-fi či hollywoodské motivy si na táboře představit neumějí). Každý rok se vrací debata, jestli táborovou hru vůbec dělat a zda ji nezrušit úplně. Tábor je totiž, světe div se, docela úplně i bez ní. Když to s ní někdo přežene, dovede celotáborovka zastínit samotné táboření a odsunout jej na druhou kolej. Pokud se jí ale daří držet v roli milého doplňku (a netrávíme kopce času přípravou kostýmů, cvičením scének a podobnými patáliemi, kvůli kterým pak nemáme čas na děti a táborový život), nemusí být na škodu.

Táborová hra je na sovím táboře jen jednou z několika programových linek. Vedle ní probíhají též pravidelné sporty a sportovní hry a navíc dvě speciální linie – *Projekty*, v rámci kterých každý účastník rozvíjí během tábora osobní projekt (např. vyřezávání) a *Mistři*, kdy každý připravuje druhým 20minutové dílny něčeho, v čem je dobrý.

Nejrůznější programy, včetně plnění stezky a odborek, mají na táboře nepochybně své místo. Sovy se je snaží zařazovat spíše přirozeně, bez nutnosti balit je do umělých hávů vsudypřítomných symbolických rámců, soutěží či bodování. Soutěživost z jejich táborů vymizela samovolně. Ukázala se jako slepá cesta, kluci o ni přestali stát a měli tendenci spíš spolupracovat. Jednotlivé soutěživé hry je občas fajn zařadit; dělat z celého tábora soutěž už ale Sovy nechtějí. Bodování bylo zrušeno úplně – motivace umělými

odměnami a tresty je pro děti spíš škodlivá a daleko víc jim prospějeme, snažíme-li se kultivovat jejich chování skrze popisované přirozené důsledky. Odstranění umělých systémů má pro soví vedení jeden podstatný důsledek – žádá si od nich věnovat klukům více vlastní pozornosti.

Skautská metoda: Symbolický rámec – k dětem je třeba hovořit jazykem, kterému rozumí, neznemená to ale nahrazovat přirozené příběhy těmi umělými. Skrze jemnou symboliku, hra reálné příběhy spíš můžeme mládeži přibližovat hodnoty, z nichž skauting vychází.

Tip na článek: Od táboření k počítačové hře a zase zpět – úvaha o táborových hrách, symbolických rámcích a přirozenosti na táboře (Skauting, červen 2018).

Tip na článek: Potrestání odměnou – proč a jak zrušit bodování a nahradit odměny a tresty rozvíjením vnitřní motivace a samostatnosti (Skauting, září 2017).

7

SVOBODA A VOLNÝ ČAS

Je sice teprve před obědem, ovšem dění v táboře připomíná polední klid. Pár skautů sedí kolem stolu a na něčem pracuje, vůdce Čmelák tiše plánuje další program. Na stole leží obrovský papír s nákresem ostrova a nejbližšího okolí, do něhož kluci zakreslují, co kde roste, žije či bzučí. Tu jsou slyšet kachny, tu cvrčci, u potoka rostou olše, všude kolem různé druhy trav. Stromy u tůňky jsou ohlodané bobrem, který opodál postavil hráz. V potoce plavou raci, nedaleko od nich právě něco samostatně kutí vlčata. A Píst, jeden ze skautů, zrovna kreslí, jak bude vypadat velký dřevěný gril, jež po mém odjezdu postaví.

Jednou z největších chyb, které můžeme udělat při plánování tábora, je vyplnit každou chvíli času nějakým organizovaným programem. Nejcennější zážitky často vznikají zcela samovolně, stejně jako se děti mnohému naučí volnou hrou, nikým neřízeným objevováním a vlastním dobrodružstvím. Dnešní dětství není tak bohaté a volné běhání po venku, jako bylo dětství našich rodičů a prarodičů. O to víc může být pro kluky a holky tábor místem svobody – prostředím, které je nachystáno k uskutečnění nápadů, jež přinese den.

Když Sovy jedou na tábor, o plánu programu mají jen rámcovou představu. Vědí, co chtějí dělat, ale nechávají si dost svobody pro to, co teprve chtějí budou. Takový přístup má ještě jednu skrytou, ovšem zásadní výhodu. Příprava tábora není příliš náročná. Když nechystáme složité rekvizity a neplánujeme každou hodinu, můžeme víc času naplno prožít v přírodě, místo abychom jej ztráceli doma. Dlouhý tábor najednou není tak časově nákladný, jak by se mohlo zdát.

Skautská metoda: Program osobního růstu – skauting usiluje nejen o přitažlivý program; podporuje i všestranný individuální rozvoj každého člena založený na jeho vnitřní motivaci a její podpoře. Volný čas, třeba v kombinaci s osobními projekty či plněním odborek, je tomu dobrou příležitostí.

Tip na článek: Tábor bez bodování a táborové hry – zkušenosti z České Skalice na zapojení dětí do volných programů a dílen namísto celotáborovky (Skauting, únor 2017).

8

SLOŽENÍ ÚČASTNÍKŮ

Je čas přerušit pohodu kolem stolu a položit Čmelákovi a jeho klukům jednu z nejtěžších otázek: umí si představit, že by tohle celé prožívali s holkama?

Jejich sesterský dívčí oddíl jezdí na tři týdny a když jednou zkusili jet dohromady, tábor měl úplně jinou atmosféru. Ne snad, že by holky neuměly tábořit; smíšený kolektiv se jen prostě chová jinak. Téma je pro oddíl stále aktuální a zrovna letos jej v oddílové radě hodně diskutovali. Někteří vedoucí by společný tábor rádi zopakovali, vnímají ho jako výzvu překročit komfortní zónu, kterou nyní na ostrově vytvářejí. Zároveň je ale jasné, že by to úplně změnilo ráz tábora, patrně takovou měrou, jakou nejsou ochotni akceptovat. Jejich úvahy tak kopírují zkušenosti, které s koedukací máme obecně: ve smíšeném kolektivu nikdy nedosáhneme

takové dynamiky jako na čistě dívčím či chlapeckém táboře. Platíme za to ale cenu vytvářením umělejšího prostředí. Svým způsobem je tak skutečně větší výzvou vést kluky a holky dohromady, nabídnout jim společnou atmosféru a učít se navzájem vycházet a žít.

Třebaže jsou tedy na ostrově jen kluci, potkávají se zde aspoň napříč různým věkem, od prvňáků po vysokoškoláky. V průběhu roku mají sice soví vlčata a skauti své programy dost oddělené, v létě se jim však otevírá příležitost navzájem se učit a starat jeden o druhého.

Volba osazenstva tábora není jednoduchá a silně vychází z naší oddílové tradice. Je dobré tvořit prostředí tak rozmanité, jak dovedeme unést; také respektovat věková specifika jednotlivých kategorií (světlušky nejsou menší skautky a rangers nejsou větší skautky) a zejména všem nabízet šance pro vzájemné obohacování.

Tip na článek: Táboření se světluškami a vlčaty – jak vhodně zapojit do táboření mladší děti úměrně jejich věku a potřebám (strana 12).

9

NÁROČNOST PRO ÚČASTNÍKY

Možná jsem byl prostě příliš nudný, ale když jsem si se sovými skauty a rovery hromadně povídal, mladší skauti po pár minutách usnuli. Některá vlčata zas po ránu vypadala natolik bez energie, že kdyby jejich oči nezářily štěstím, skoro bych si je spletl se zombie. Tolik týdnů na táboře dá člověku docela zabrat, zvlášť když ten tábor nepatří zrovna k fyzicky nejněhčím. Že je to tady tělesně i psychicky náročné, potvrzuje i Čmelák. Bývalý vůdce Mat dokonce opatrně připouští, že by takový tábor zasloužil odbornější supervizi a dodává, že se ji vybraným vedoucím svou občasnou přítomností snaží nabízet. Během měsíce na ostrově přirozeně vznikají intenzivnější vztahy, může vypuknout ponorka a není na škodu uzavřenost tohoto prostředí přece jenom trochu narušit. →

Co je tedy klíčem k tomu, aby účastníci nepřecenili své síly, nezbláznili se a navzájem nepozabýjeli? V první řadě samozřejmě dostatek odpočinku, tělesného i duševního. Zmiňovaný volný čas pomáhá odbourávat napětí, nepřítomnost bodování a soutěží zas nedává vzniknout zbytečnému stresu, stejně jako flexibilní přístup k programu. Nesvazuje-li vás našlapaný plán, může vládnout pohoda i tehdy, když se něco nestihne. Pro hladký chod tábora je také důležité, aby dobře fungoval výše uvedený táborový rádcce. Nakonec je tu vůdce se svým týmem, který se snaží dát dobrým lidem v dobrou chvíli dobrou práci a když se něco nedaří, být druhým oporou a pečovat o jejich psychickou bezpečnost. Čím delší a intenzivnější tábory pořádáme, tím větším rizikům se vystavujeme – zpravidla se dají zvládnout, neměli bychom je však brát na lehkou váhu.

Skautská metoda: Dospělí průvodci – úkolem vedoucích je být dětem průvodcem a vzorem a podpořit je v nesnázích. Přístupujeme-li ke všem členům s respektem jako k partnerům a bez zbytečného stresování, snáz se nám podaří udržet je v pohodě.

Tip na článek: Na tábor alespoň jednou ročně – o dynamice tábora a její blahodárnosti pro naši duševní pohodu + konkrétní tipy pro harmonogram (strany 19–20).

10

BOURÁNÍ A KONEC TÁBORA

Už za čtyři dny prozáří zdejší noc závěrečný slibový oheň a začne poslední etapa tábora: bourání. V podání Sovího oddílu trvá necelých pět dní postupného rozebírání a zahlazování tábořiště.

Závěrečnému úklidu zpravidla nevěnujeme v dramaturgii tábora velkou pozornost. Často jdeme s programem až na doraz a hlavní emoční vrchol (závěrečný oheň) zařazujeme až na poslední večer před odjezdem, aniž bychom si uvědomovali, jak tím stupňujeme náročnost přechodu z týdnu skautského táboření zpět do reality. Úplnému prožitku neprospívá ani předávání postavených táborů mezi turnusy – u menších dětí nevádí, pro skauty a skautky je ale ideální, když si svůj letní domov vybudují i složí.

Pro soví skauty je bourání velmi silné. Loučí se spolu tím, že tábor krajinku po krajince rozeberou a celý ostrov uvedou do podoby, jakou měl před jejich příjezdem. Poslední noc, kdy už žádné stany nestojí, každý ulehá pod vybraný strom a při pohledu na prázdnou louku prožívá plynulou katarzi, postupný přechod. Pak je svolán poslední nástup a se složením stožáru oddíl vyráží na cestu domů.

Skautská metoda: Slib a zákon – poslední bod naší výchovné metody s tábořením zdánlivě nesouvisí. Tábor je však okamžikem nejen slavnostního skládání slibu, ale zejména společného hledání hodnot, které slib se zákonem reprezentují. Ideální čas prozkoumat je do hloubky.

KUDY DÁL

Loučím se po společném dni se sovími skauty a přemýšlím, kolik z něj lze vůbec přenést jinam. Laťka nastavená v bukových lesích Šumavy se pro některé oddíly jistě vymyká všem jejich možnostem, něco podobného je pro řadu z nás nereálné. Máme své vlastní zvyky a představy, omezené kapacity – a vedle nich tisíc důvodů, proč dětem tu kuchyni přece nemůžeme svěřit... Avšak! Kdyby přece jenom svítla malá naděje a my jsme si připustili, že i když to nejde všechno, v řadě věcí nám brání pouze vlastní vůle... potom nabízím ke zvážení možné první kroky, u kterých lze začít, jakési obecné principy, na nichž stojí za to táboření postavit, ať už jsou naše podmínky a náš styl jakékoli:

1. Samotné táboření a pobyt v přírodě jsou tím nejcennějším programem, jaký můžeme dětem na táboře nabídnout. Odřízněme se od elektřiny a internetu, najděme si krásný kousek přírody a osidlujme jej.
2. Dělejme tábory co nejdelší. Možná nezvládneme měsíc, ale tři týdny bychom u skautů mohli. Rozdíl mezi 14denním a 21denním táborem je obrovský, umožní nám být víc v pohodě a věnovat čas táboření.
3. Zapojme děti do práce a nepracujme za ně. Ony to sice udělají pomaleji a hůř, ale přijely na tábor právě proto, aby se tomu učily. Stavme s nimi tábor, pusťme je do kuchyně a dopřejme jim klidné společné bourání.
4. Neplánujme program do poslední minuty, nechme vedoucí vydechnout a dejme dětem volný čas. Nechme je si jen tak hrát a objevovat

Obavy a překážky

Sestavil Učeň.

- okolí, nabídněme jim možnosti něco tvořit, zrealizovat své nápady, malé i velké.
- Prožijeme s dětmi skutečný společný příběh. Poznají, že je opravdovější než všechny umělé legendy, soutěže a tabulky bodů dohromady. Občasná soutěžní hra neuškodí, ale nesmí spolknout celý tábor.
 - Stavme na skautské výchovné metodě. Zrodila se na táboře a nikde nám neposlouží lépe. Podporujeme jedince i družiny, nechme děti se učit zkušeností, rozvíjet a hledat hodnoty, prožijme příběh v přírodě.
 - Pojďme na to jednoduše. Ono to fakt není složité. Prostě připravme tábor a nechme na něm všechny svobodně žít a objevovat, postarat se o sebe, pracovat a tvořit, dělat chyby, učit se a radovat.

Naše tábory nemusí být po všech stránkách nejlepší, byla by ale škoda dělat věci hůř, než můžeme. Dítě si i z tábora, kde nesáhne na sekeru, nejspíš odnese velké zážitky, možná i takové, o kterých říkáme, že jsou na celý život. Jen je třeba dodat, že v momentě, kdy si s tou sekerou postaví nový domov, jsou výsledné zážitky daleko hlubší, opravdovější a na celý život zcela určitě. Takové zážitky nás totiž formují a posilují naši touhu prožít v životě ještě velká dobrodružství.

„Pojď do lesů, postavíme si tam chýši, stany, čluny, budeme pozorovat ptáky a zvěř, sbírat lesní plodiny, na ohních připravovat si krásné pokrmy, za hvězdných večerů vyprávět si o všem krásném, co mladou duši zajímá, naslouchat budeme tajemné mluvě lesní noci a ráno probouzet se volni, šťastni a posílení k novým radostem a hrám... Neposkocí vám srdce radostí ještě dnes?“ ✘

Tip: Všechny odkazované články lze dohledat a číst na casopisy.skaut.cz.

Tip: Text je plný konkrétních zkušeností a doporučení. Pokud vás zaujal, projděte si jej ještě jednou a zvýrazněte či vypište si vše, co se vám bude hodit a čím se chcete inspirovat pro příští tábor.

VŠECHNY FOTOGRAFIE: FB.COM/SOVY301

Dočetli jste právě článek *Den v táboře Junáků*? Možná si říkáte, že byste něco podobného také rádi zažili, ale že vám to vaše podmínky neumožňují. Takové námitky jsou pochopitelné. Ne každý oddíl má možnosti tábořit jako ten Soví. V jeho praxi se ale dají najít věci přenositelné i do našich oddílů. Pojďme se teď podívat na pár otázek, které možná při čtení vyvstaly i vám.

JAK O TOM PŘESVĚDČIT ZBYTEK ODDÍLOVÉ RADY?

Tábor je pro většinu oddílů nejnáročnější akcí roku. Je proto přirozené, že tábor nepřipravujeme pokaždé celý znova a částečně běží na základě našich zvyků a tradic. Pokud chceme v chodu tábora udělat takovou zásadní změnu, jakou je například větší důraz na táboření a větší zapojení kluků a holek do provozu tábora, je potřeba o ní začít se všemi mluvit v dostatečném předstihu. Období, ve kterém čtete tyto řádky, se pro učnění takového rozhodnutí přímo nabízí. Dostaňte téma podoby příštího tábora na některou z podzimních porad. Přineste na něj Skauting s podtrhanými pasážemi, které vás zaujaly, a vysvětlete ostatním, proč si myslíte, že byste to měli zkusit. Zvlášť pokud s ničím podobným nemáte zkušenosti, není potřeba to přestřelit a stačí začít postupně (např. zapojení dětí do vaření nebo stavby tábora). Pokud se vám to osvědčí, můžete další roky přidávat.

Pokud máte na táboře málo dospělých, musíte děti do chodu tábora zapojit přirozeně. Co ale, když míváte na táboře hodně vedoucích, roverů a rangers, kteří se doposud starali o provoz tábora? Zvažte, jestli nebude pro všechny přijatelnější variantou uspořádat roverskou expedici nebo oldskautský tábor a nechat holky a kluky, aby se o sebe starali sami. Myslete ale na to, že se pro některé jedná o velkou a zásadní změnu, a tak k celému řešení a rozhodování přistupujte náležitě citlivě.

ZVLÁDNEME TO?

Jak už bylo řečeno, není třeba to přepálit. Je také možné se na větší zapojení dětí připravovat v průběhu roku. Nechme je vařit na výpravách, dělejme společně opravy na klubovně či základně, předáváme jim odpovědnost, zkrátka zapojme je i přes rok do chodu oddílů.

JE TO I PRO HOLKY?

V Junáku existuje spousta dívčích oddílů, které táboří samostatně a zvládají to (proč by taky ne?). Světlušky a skautky to baví a mají dobrý pocit, že se o sebe zvládnou postarat samy. Opět je možné začít postupně a mít samostatně třeba jen polovinu tábora.

CO S VLČATY A SVĚTLUŠKAMI?

Táboření s touto věkovou kategorií se věnuje článek na straně 12. ✘

EMČA ZEZULOVÁ
Vede vlčáckou smečku v Břeclavi.
Nebojácna propagátorka práce
a vodních bitev na táboře.

Pro vodu i chleba vyrazte s dětmi

Zapojte vlčata a světlušky do chodu tábora

Jako každý táborový den, i dnes mírním rozčílená vlčata, která se nedostala do táborové kuchyně. Právě pomoc u rozžhavených kamen a velkého nerezového pultu je na letošním táboře největší hit. Jak jsme toho docílili? Úplně obyčejně. Nabídli jsme dětem práci a s tím i zážitky, které jinde nezažijí. Zdá se vám to jako utopie? Rozhodně ne, je to úplně jednoduché.

TÁBOŘENÍ SE NEBOJTE

Na práci na táboře by neměli mít monopol jen účastníci ve skautském věku a starší. Děti na prvním stupni základní školy sice nejsou ještě dostatečně silné nebo zručné, zato mají velkou chuť objevovat nové a nepoznané. Po úpravě pravidel tak můžete bez obav opravdově tábořit i s nimi.

Pokud už v nižším věku začnete děti učit, že je normální se starat o sebe i ostatní, v budoucnu tento návyk velmi oceníte. Kromě toho, že jednotlivé tábornické činnosti postupně ovládnou, budou mít k práci na táboře ale i během roku jiný přístup. Pokud vlčata i světlušky zapojíme do jednotlivých prací, už za mlada se dozvědí, co všechno je potřeba na táboře zajistit. Zjistí, jak náročné je dojet pro pitnou vodu do kilometr vzdálené studánky, kolik stojí večere pro celý tábor nebo kolik dřeva se spálí během vaření oběda pro všechny táborníky. Zapojení vede k poznatkům, kolik práce za hladkým průběhem stojí, a tak si budou potraviny, dřeva nebo vody více vážit.

FOTO: #SKAUT66

TRPĚLIVOST PŘEDEVŠÍM

Vlčata a světlušky nezvládnou stejný objem práce jako skauti a skautky. Naším cílem není, abychom se o sebe s dětmi zvládli na sto procent postarat sami. Je ale důležité se o to snažit a neupřednostňovat hry a zábavu před tábořením a prací.

Děti na táboře zvládnou velkou paletu činností. Důležitou součástí jsou však stále vedoucí, kteří jim při práci pomáhají s optimismem a sto procentním nasazením. Vlčata ani světlušky nemůžeme nechat samostatně vykonávat nějakou činnost. Hlavní úlohou vedoucích je děti jednotlivé úkoly pozvolna a pomalu učit. Je možné, že děti budou potřebovat konkrétní práci ukázat několikrát a osvojení potrvá delší dobu. U nás jsme se třeba půlku dne učili zapalovat svíčku sirkami. Nebuďte tedy smutní, pokud něco dětem hned nejde. Nemají ještě dostatečně dobře vyvinutou motoriku a některé činnosti jim zkrátka trvají, než je dostanou do ruky. Děti nenechávejte pracovat samotné také z důvodu bezpečnosti.

HURÁ DO PRÁCE

Když už víme, proč je důležité děti do práce zapojovat, pojďme si načrtnout jednotlivé aktivity, které mohou vlčata a světlušky na táboře dělat.

Doma se do kuchyně zpravidla děti dostanou jen velmi zřídka. Budou vám tedy neuvěřitelně vděčné, pokud je tam pustíte vy. Zapomeňte ale na otravné umývání nádobí a drhnutí připalovaných hrnců. Děti mnohem raději čistí a krájí zeleninu, míchají polévku nebo chystají či dochucují čaj. Největší odměnou pro ně po práci v kuchyni je podílení se na vydávání jídla pro ostatní táborníky.

U nás na táboře jsme kluky začali učit rozdělávat oheň pod kamny nebo v kotli. Velmi oblíbenou aktivitou pro tuto věkovou kategorii je také tvorba nákupních seznamů. Děti tak do lednice nebo místa, kde máte uskladněné potraviny, posíláte na výzvědy a společně tvoříte seznam, co vám chybí a co musíte na další jídlo dokoupit. Stejně důležité je také uskladnit všechny potraviny po návratu z nákupu. Děti se orientují ve vašich uskladňovacích prostorech a když je pošlete pro brambory, donesou vám je vcukuletu.

Ti odvážní mohou poslat děti s vedoucím na drobný nákup. Třeba pro chybějící rýži na oběd, chleba do místního pekařství nebo maso na nedělní řízky. Dejte jim určitý obnos peněz, který by jim měl stačit, s úkolem, že se do této částky musí s nákupem vejít.

S vlčaty a světluškami můžete také vyrazit pro vodu, kde vám mohou přidržovat barely při plnění. Vypravte se na dřevo, sbírání klestí je ideální práce pro tuto věkovou kategorii.

PÁR SHRNUTÍ NA ZÁVĚR:

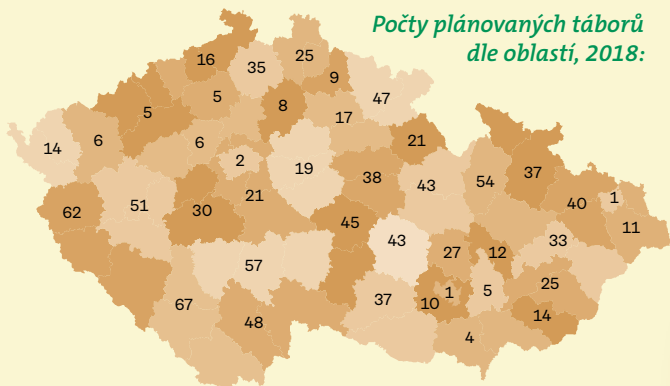
- Práce by měla být náročná adekvátně k věku dětí, abychom je příliš nevyčerпали. Při práci je také důležitá zábava.
- Jednotlivé tábornické činnosti vám mohou trvat déle, než jste běžně zvyklí. Počítejte s tím.
- U dětí musí být vždy vedoucí, který je trpělivý a chápavý. Důležité je, aby se s nimi podílel na práci a v činnosti jim důvěřoval. ✕

Jaká je realita skautských táborů

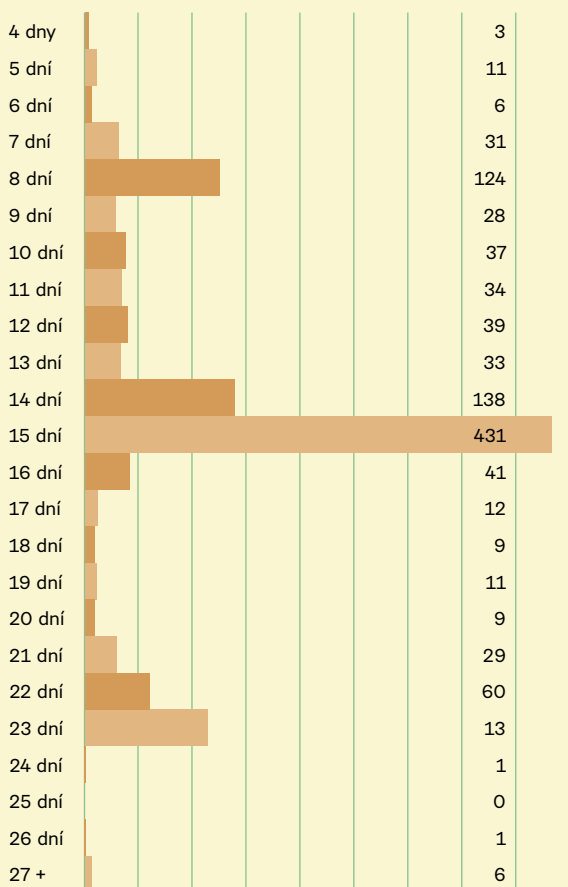
Přemýšlíme-li nad tábořením, není od věci se podívat, s čím dnes pracujeme. Údaje o letošních táborech je třeba brát s jistou rezervou, jelikož pochází z hlášenek zasílaných před tábory; skutečnost by se však neměla příliš lišit. V našem hnutí bylo letos celkem nahlášeno **1108 táborů**, nejčastěji na dva týdny. Zastoupení různých délek i rozmístění táborů po Česku můžete vidět níže. 10 táborů se mělo konat na Slovensku a dalších 11 jinde mimo ČR.

Sestavil Twist.

Počty plánovaných táborů
dle oblastí, 2018:

Plánovaná délka táborů a jejich počty, 2018:

Co děláte pro udržitelné táboření?

Vždy chceme, aby nebylo poznat, že jsme na tábořišti byli. Omezovali jsme obaly tím, že nám pekárna vozila pečivo nebalené, nakupovali jsme dopředu kvalitní potraviny v akci a ve velkém balení, používali jsme ekologická mýdla i prostředky na nádobí. Tříděné koše byly na plast, papír, sklo, tetrapack, olej, kov, bioodpad a dámy měly na WC koš na hygienické potřeby, aby se neznečistovala půda. Solární panel nám poháněl lednici a foťáky. U jídla vždy platí: Raději si 5x přidej, než 1x vyhoď. **Marta Hřčková – Martečka, 8. oddíl Minehawa, Ko-přivnice**

Na táboře asi jako všichni třídíme odpad. A to na plast, papír, tetrapack, sklo a směs. Plastů je každý rok nepřeberné množství, ačkoliv letos jsem hrdá na tři pytle za dva týdny. Mrzí mě, že mnoho dětí nemá třídění odpadu zažitě a hází všechno bezmyšlenkovitě do jednoho pytle. Snažíme se omezit odpad na táboře a co se jenom dá, tak házíme do odpadové jámy na bioodpad. Bohužel igelitovým sáčkům na ovoce a zeleninu jsme se stále nevyhnuli. Ekologické prostředky na nádobí nepoužíváme. **Kateřina Pasáková – Copík, 3. oddíl Hayama, středisko Kalich, Tábor**

Pitnou vodu vozíme na trakaři v barelu z druhého konce louky. Na denní nákupy jezdíme na kolech do 3 km vzdáleného obchodu. Velký nákup autem děláme na začátku a uprostřed kurzu. Na nákup pečiva máme látkové sáčky a na zeleninu pytlíky ze záclonoviny. Na mytí nádobí i osobní hygienu používáme české mycí prostředky šetrné k přírodě. Propagujeme dámské intimní hygienické potřeby šetrné k přírodě. Jednou z letošních rukodělek bylo háčkování pratelného kosmetického tamponu. **Veronika Jurčíková, středisko Willi, Líbeznice**

Když jím z vlastnoručně vydlabané misky, mám dvojnásobnou radost

*O indiánském táboření
s ohnivcem, obřadníkem Ligy
lesní moudrosti na táboře
u Kosího potoka*

Rozhovor vedl Učeň.

*Jednou z devíti hlavních zásad woodcraftu
Ernesta Thompsona Setona je malebnost ve všem.
Projevuje se nějak při táboření?*

Pro woodcraft je malebnost jedna z nejviditelnějších a nejoblíbenějších zásad. Snažíme se, aby se promítala do veškeré naší činnosti. Nejvíce se to ale daří právě na letním táboření ve stylu severoamerických indiánů, a proto o něm mluvíme jako o stylovém. Seton pro své hnutí stanovil jako ideál život v primitivním duchu pod modrou oblohou. V Lize lesní moudrosti se snažíme, abychom netábořili jen v holém stanu, ale měli jsme jej vybavený a zabydlený. Pokud jsou pak předměty v týpí stylové, indiánské, jde o jeden z projevů malebnosti.

Malebnost se ale může projevovat i v každodenních drobnostech. Proto se třeba nesvoláváme píšťalkou, ale bubínkem a indiánskými písničkami, které se liší pro různé příležitosti. Dále se může projevit třeba v oblečení, doplňcích či jménech. Obecně se dá říct, že se snažíme, aby pohled na woodcrafterský tábor byl oku lahodný.

Jak náročné je tábořit podle woodcrafterských zásad?

Stylové táboření má několik úrovní. Když se člověk rozhodne tábořit například v indiánském stylu, musí si vyrobit nebo jinak pořídit spoustu vybavení. V první fázi jde třeba o to pořídit si indiánské oblečení – bederní roušku, košili nebo šaty, abychom mezi týpími neběhali v teplácích. Dalším krokem je například vyrobit si legíny z vlastnoručně vydlabané kůže. Co se týká vybavení týpí, tak jsme mnozí začínali lepenkovými bednami pomalovanými indiánskými vzory. Dalším levelem je výroba beden ze syrové kůže, tzv. rawhide. Vždycky je na každém, kolik energie a času tomu bude chtít věnovat.

*Co tě vede k tomu věnovat této
náročné přípravě tuto energii a čas?*

Přináší mi pocit uspokojení, že dokážu vlastníma rukama vyrobit něco pěkného. Například když jím vlastnoručně vyrobenou lžící z vlastnoručně vydlabané misky, tak mi to dělá radost a mám k těm předmětům jiný vztah. To, že se věci na táboření pokoušíme vyrábět vlastníma rukama, nás také rozvíjí. Ve woodcraftu tomu říkáme „myslící ruka“. Samozřejmě, že bychom si věci mohli pořídit, koupit, ale chyběl by tam ten příběh, který se ke každému předmětu váže. Víím, jak a kde vznikaly věci, které mi léta slouží. Také je důležité společně sdílení dovedností a znalostí. Je radost zkusit něco nového, třeba vyčinit kůži pod dohledem zkušených. A také je to ohromný relax. Když vyrábím třeba proutkovou lenošku, psychicky si od všeho ostatního odpočinu.

*Přijde mi, že tady na Kosím potoce je úžasná
atmosféra i díky pořádku, který tady všude panuje.
Vnímáš nějaký vztah pořádku a malebnosti?*

Jeden z woodcrafterských zákonů zní: „Buď čistý ty sám i místo, kde žiješ.“ Projevuje se mimo jiné i způsobem táboření. Považuji to za základní kámen malebného táboření. Důležité je i společenství všech účastníků táboření. Když vidím, že mají všichni okolo mne uklizené týpí, vytváří to na mě podprahový sociální tlak, abych měl také pořádek. Osobní příklad je nejdůležitější.

*Pokud nějaký oddíl či roverský kmen osloví malebné
a stylové táboření, tak jak je nejjednodušší začít?
Co třeba nabízet novým woodcrafterským
skupinám, když vstoupí do Ligy?*

Pro stylové táboření podnikáme řadu akcí. Každoročně v zimě pořádáme vyráběcí víkendy, kde ukazujeme zájemcům, jak vyrábět věci v indiánském stylu, které pak můžou využít při táboření. Většina ligových akcí je otevřená i pro zájemce o woodcraft a můžou na nich zjistit, jak na to. Spousta návodů se dá také najít v literatuře, na internetu nebo na ligových webových stránkách. Obzvláště bych doporučil knihu **Táboříme v týpí** od Jiřího Macka – Čiksiky.

*Na Kosím potoce táboří hodně rodin s dětmi. Je pojetí
malebnosti a stylového táboření jiné u dětských
kmenů? Když budu mít v oddíle 30 dětí, dá se s nimi
také stylově tábořit?*

Opět je potřeba začít pomalu a postupně. Zásadní roli opět hraje osobní příklad. První musí tedy začít náčelník/vůdce. Když si ušije první košili, mokusíny nebo udělá první proutkovou postel a děti uvidí jeho nadšení, tak je tím nakazí. Tím nadšením se dají nakazit i rodiče, kteří jsou zvláště v nižším věku důležití. Je potřeba jim vysvětlit, proč je to důležité a jak to formuje jejich děti.

V čem přesně spatřuješ to formování?

Uvedu to na příkladu. Když budu žít v nějakém squatu, kde budou posprejované stěny a budou se tam válet odpadky, tak mi nebude zatěžko zahodit odpadek nebo se obecně chovat hruběji, protože jsem v prostředí, které ho k tomu svádí. Naopak když budu v malebném prostředí, kde se lidé k sobě chovají vstřícně, pomáhají si, tak se budu cítit příjemně a bude to podmiňovat i moje chování a postoje.

Jaká byla tvoje cesta k woodcraftu a stylovému táboření?

Ještě před revolucí v roce 1989 jsem dlouhá léta vedl pionýrský tábornický oddíl, který ale fungoval ve skautském duchu. V porevolučních dnech jsme se rozhodovali co dál a můj kamarád přišel s tím, že byla obnovena Liga lesní moudrosti. Tehdy už jsem znal Setona, jeho *Dva divočky* a *Knihu lesní moudrosti*, a rozhodli jsme se tedy vstoupit do Ligy. Už před revolucí jsme ale tábořili v týpí. Nedostatek zkušeností a materiálů jsme tehdy nahrazovali nadšením a snahou.

Vím o tobě, že jsi ohnivcem. V čem se tato pozice liší od náčelníka kmene?

Důležitá je jejich společná vize kam by měl kmen směřovat a zároveň rozdělení práce. Náčelník je ten, kdo má právní zodpovědnost, řeší organizační věci, chystá program. Zatímco ohnivec má prostor na přípravu obřadů, duchovní rozvoj členů kmene, vztahy – tedy věci, na které často náčelníkovi nezbývají síly a čas.

Čím rozvíjíš lidi kolem sebe jako ohnivec?

Ohnivec je strážce tradic, čistoty. Žije v duchu zákonů woodcraftu a získává pro myšlenku druhé. Snažím se využívat woodcrafterských idejí k osobnímu růstu každého člověka. Snažím se být tím, kdo ideu lesní moudrosti předává dál. Tím, kdo ukazuje i na zdánlivých maličkostech krásu světa a života. Jeden ze zákonů lesní moudrosti říká: „Buď laskavý, ochotně pomáhej, raduj se z toho, že žiješ.“ Se vši pokorou se v tomto snažím být dobrým příkladem. Malebné prostředí je pro ohnivce jeden z prostředků k tomu, aby lidé kolem něj začali přemýšlet o hlubších věcech. Důležité je společné sdílení silných momentů, stejně jako hledání času sami pro sebe. ✕

JAN BEJČEK – TOKHATAMANI (což v lakotštině znamená Kráčí vpředu)

Řediteluje na ZŠ Tuchlovice, kde také učí tělocvik a zeměpis. V minulosti byl dlouholetým vůdcem oddílu Jestřábi, který po roce 1989 převedl do Ligy lesní moudrosti, ve které dnes dělá ohnivce. Více se o něm můžete dočíst v rozhovoru na stránkách Ligy:

∞ bit.ly/2Og8Uax.

Táborové stavby

Jen těžko bychom hledali přirozenější příležitost pro rozvoj zručnosti a schopnosti práce s náradím pro naše táborníky.

Nezapomínejme ale, že bychom táborové stavby měli stavět proto, aby nám usnadnily a zpříjemnily čas strávený na táboře, a ne protože strážní věž na této louce stojí každé léto už 20 let.

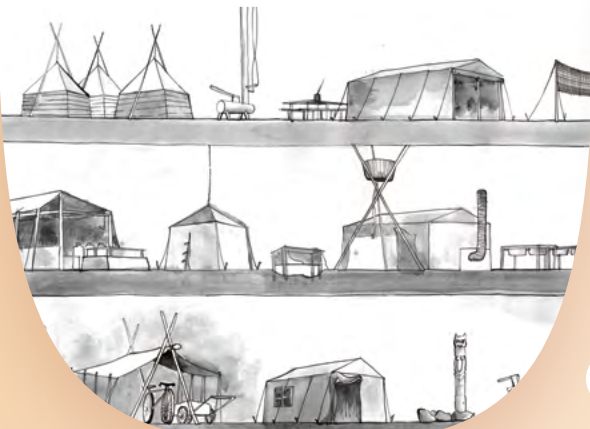
Nebojte se k rozhodování o tom, co letos postavíte, přibrat i kluky a holky

Sestavil Učeň.

MOTIVACE STAVITELŮ

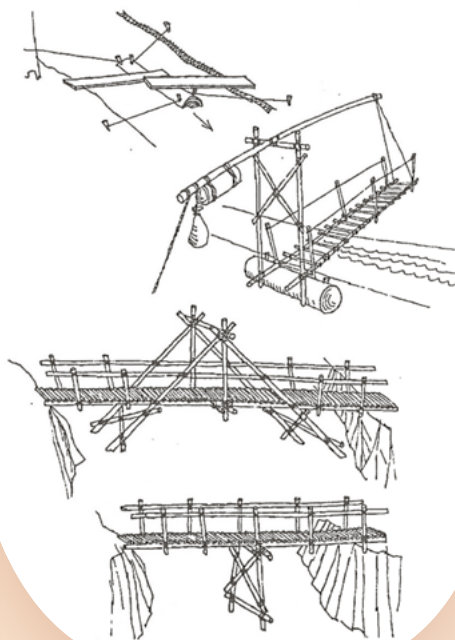
Na obrázku můžete vidět ukázkou plánu tábora, do kterého můžete každý rok zaznamenávat, kdo kterou stavbu vytvořil. Kromě toho, že posílíte motivaci účastníků k zapojení se do stavby, také budete vědět, kdo se v minulosti na čem podílel. Vytiskněte si jej jako plakát – bit.ly/planstavby

KRESBA: LUPEN

VODNÍ STAVBY

Většina našich táborů se vyskytuje u potoka, řeky nebo rybníka. Zvláště u menších toků si můžeme koupání zpříjemnit stavbou **hráze**. Někdy se pak může hodit postavení **mostu**. Dle vodního zákona, by však bez povolení žádná z těchto staveb neměla být trvalá. A i pokud se chystáte postavit nějakou větší dočasnou stavbu, je dobré se obrátit na odbor životního prostředí obce s rozšířenou působností, pod kterou tábořiště spadá.

ZDROJ: SKAUTSKÉ PRAMENY: TÁBOR

HYGIENICKÉ STAVBY

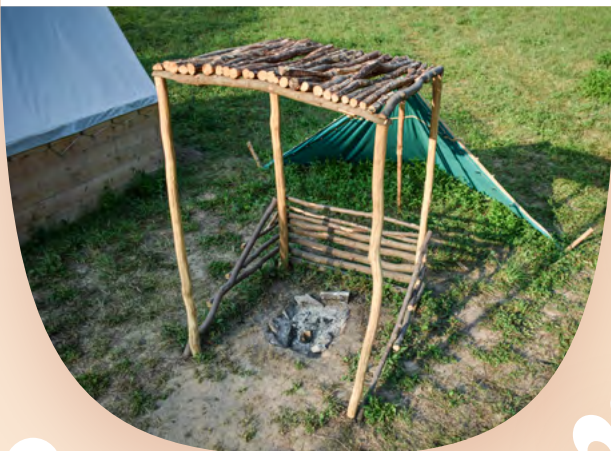
Velmi užitečnou stavbou pro větrání spacáků a sušení mokrého oblečení je **sušák** s kapacitou pro celý tábor. Pro usnadnění přístupu k vodě je dle místních podmínek vhodné zbudovat **schody** ve břehu a **molo**, na kterém se dají umývat ruce. Samotnou kapitolou jsou pak **sprchy**: na tábořích můžeme potkat všelicos od vojenské polní sprchy po černé vaky se samospádem ohřívané sluncem.

FOTO: VOJTA KYLIÁN — KYLI

STAVBY PODPORUJÍCÍ ATMOSFÉRU TÁBORA

Mezi ty tradiční patří třeba **brána** nebo **strážní věž**. Chcete-li vyzkoušet něco méně obvyklého, můžete postavit přístřešek pro **věčný oheň**, který bude hořet po celou dobu tábora. Jedná se o takovou společnou tábornickou zkoušku celého tábora. Mimo to se často stává místem, kde se kluci a holky rádi shlukují a povídají si.

DROBNÉ VYCHYTÁVKY

Právě na nich se často nejlépe pozná tábornická úroveň tábora. Fantazii a vašim potřebám se meze nekladou. Jen pro inspiraci můžeme uvést např: **nástěnku**, **kůl hrnkovnick/ešusovník** na ukládání nádobí, **kozu** na řezání dřeva nebo **zakopaný špalek** na jeho štípání.

KUCHYŇSKÉ STAVBY

Nezbytnou součástí fungujícího tábora je bezproblémový provoz kuchyně. Tomu můžeme pomoci například vykopaným **sklípkem** na ukládání potravin, **pecí** na pečení chleba nebo pořádnými táborovými **kamny**. Vařit se ale dá na ledasčem od vojenské polní kuchyně přes vlastnoručně postavená kamna z dlažebních kostek až po jednoduchý rošt na ohni.

SPORTOVIŠTĚ

Záleží samozřejmě na tom, kterému sportu se chcete na táboře věnovat. Postavit se dá volejbalové **hřiště**, **terčovnice** na lukostřelbu z pytle vycpaného senem, **lesní tělocvična** s překážkami a průlezkami nebo **vázaná houpačka**.

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ
V létě přednášel metodiku a vedení oddílu na LK Velká Morava. Na táboře letos nezažil saunování, tak o něm alespoň píše.

Užijte si saunování jako indiáni

Severoameričtí indiáni nepovažují saunovací obřad pouze za očistu těla, ale i ducha. Jak něco podobného vyzkoušet i u vás na táboře?

Za chvíli bude svítat. Je poslední ráno tábora. Dnes večer už budou jeho účastníci spát po třech týdnech plných zážitků a dobrodružství doma. Otvírají se dveře od sauny stojící na břehu potoka a do chladné vody postupně naskáče zástup zpocených táborníků. Přes brzkou ranní hodinu nejsou unavení. S potom se z nich odplavuje i únava a napětí a nadšeně si povídají o táboře. Byl to dobrý tábor. A toto je jeho ještě lepší zakončení.

Cíle	Indiánská sauna v sobě kloubí hygienické a rozvojové (např. duchovní, reflexivní nebo skupinové) cíle. Konkrétně vždy záleží na vašem pojetí a dané příležitosti.
Účastníci	Dle velikosti sauny. Maximálně cca 20. Od věku skautů a skautek.
Příprava	2 hodiny + 2–4 hodiny nahřívání kamenů
Délka	1–3 hodiny
Pomůcky	Motouz, sekera, pila, lopata, kotlíky, hrnky, bylinky

FOTO: STŘEDISKO FRANTIŠKA PECHÁČKA BLUDOV

PŘÍPRAVA

Příprava sauny není jednoduchou záležitostí a je proto dobré do ní zapojit všechny její účastníky. Mimo to se účastníci na pobyt v sauně začínou těšit už při přípravách a vnitřně se na něj připraví. Obecně je dobré nebrat potní lázeň jen jako jeden z dalších servírovaných programů, ale nechat ji vyniknout zklidněním táborového tempa před jejím uvedením.

Jednou z přípravných prací je stavba **konstrukce sauny** – potní chýše. Vyberte pro ni rovné místo kousek od vody. Vytyčte střed sauny a pomocí kolíků a provázku si vyznačte půdorys chýše, který následně vyčistíte hráběmi. Do chýše s poloměrem 1 kroku se vejde přibližně 15 osob. Při příliš velkém průměru už ale konstrukce neunesou váhu zakrývajících plachet. Kostru potní chýše zhotovíte z lískových nebo vrbových prutů, jak je vidět na fotce. Pruty zabodnete po obvodu a svážeme nahoře s protějšními, aby vytvořily pěknou kopuli. Sauna by měla sahat zhruba do výšky prsou stojícího dospělého člověka. Kolem boků vodorovně zapleťte 2 až 3 další pruty pro zpevnění konstrukce. Pro svazování doporučuji nějaký přírodní provázek. Vchod do sauny směřoval u indiánů vždy na východ. Vytvoříte ho z krátkého prutu zabodnutého oběma konci do země. Uprostřed sauny vyhlubte mělkou jámu o průměru asi 40 cm na žhavé kameny. Indiáni své potní chýše zakrývali bizoními kůžemi. My je můžeme nahradit starými dekami, celtami, plachtami. Aby nám ze sauny neutíkalo teplo, jsou většinou zapotřebí až tři vrstvy plachet. Po obvodu sauny je dobré připravit plachty či rohože na sezení.

Další část pomocníků vyšlete pro **cca 20 kamenů**, každý o velikosti asi dvou dospělých pěstí. Nejlepší jsou vyvěřelé horniny, a naopak nejsou vhodné kameny z řeky, které po zahřátí praskají. Indiáni nikdy nepoužili jeden kámen dvakrát. Věřili, že kámen během saunování předává svou sílu a pro opětovné použití se už nehodí.

Mezitím se můžete pustit do přípravy **ohně**. Postavte ho v blízkosti sauny. Nám se osvědčila hranice, kde střídáme patra dřeva a kamenů. Správné nahřátí kamenů trvá 2–4 hodiny a i po zahájení saunování je potřeba část kamenů nechat v ohni. Je proto potřeba mít připravenou i dostatečnou zásobu dřeva na přikládání. Vhodnější je listnaté dřevo, které má větší výhřevnost a déle hoří. Chcete-li zachovat duchovní povahu saunování, je dobré oheň zapálit tzv. čistým způsobem, tedy například třením dřev nebo křesáním.

Doplňkovou věcí, která může zážitek ze saunování prohloubit, jsou **bylinkové čaje**. Je čistě na vás, jaké bylinky si nasbíráte. My jsme si oblíbili hlavně mátu. Mimo to úspěšně experimentujeme i s nápojem jihoamerických indiánů yerba maté, který je běžně dostupný v českých čajovnách. Důležité je čaje připravit dostatečně dopředu, aby stihly vychladnout.

SAUNOVÝ OBŘAD

Samotný saunový obřad mají na starosti vždy minimálně dva lidé. Jeden vede obřad přímo v sauně a druhý mu asistuje venku (tzv. strážce ohně) – stará se o oheň, přináší nové kameny, doplňuje vodu a čaje, dohlíží na účastníky, kteří opustí saunu dříve než ostatní. Na začátku nanosíme do jámy v sauně nažhavené kameny. Indiáni přikládali význam i jejich množství. Můžeme jich tedy použít 4, 7, 9, 11, což jsou indiánská posvátná čísla (podobně jako třeba číslo 3

v našich pohádkách). Na přenášení kamenů se dá použít lopata, vidle nebo dřevěná vidlice. Po nabrání je třeba z kamenů odstranit uhlíky foukáním, aby uvnitř nedýmily.

Nyní je čas, aby do sauny vstoupili účastníci. Indiáni do ní chodili nazí a i dnes je saunování v plavkách označováno jako nepohodlné a nehygienické. Plavky můžeme nahradit ručníkem, prostěradlem nebo volným tričkem a spodním prádlem. Určitě je potřeba se zbavit všech hodinek, náramků a řetízků, protože by se v páře rozpálily. Po upozornění na rozpálené kameny uprostřed můžete vyzvat účastníky, aby beze slov za sebou našli do sauny a usadili se do kruhu po jejím obvodu. Indiáni se v sauně vždy pohybovali jen po směru hodinových ručiček (směr, jakým chodí slunce po obloze). Jako poslední vejde do chýše vedoucí obřadu s kotlíky vody a čaje, uzavře kruh a společně se svým pomocníkem utěsí dveře.

Vedete-li obřad, nasypejte nyní na kameny bylinky (např. mátu nebo šalvěj) nebo tabák a nechte provonět celou saunu. V tomto okamžiku je velmi důležité zmínit pravidla pro chování v sauně. Bez vyzvání se zbytečně nemluví, pokud bude chtít někdo opustit saunu předčasně, stačí, aby nadzvedl plachtu za sebou a vylezl ven, kde se o něj již postará strážce ohně. Je také dobré si domluvit nějaké signály, jak dát najevo, že je na nás páry příliš nebo naopak málo.

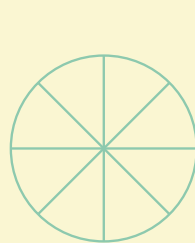
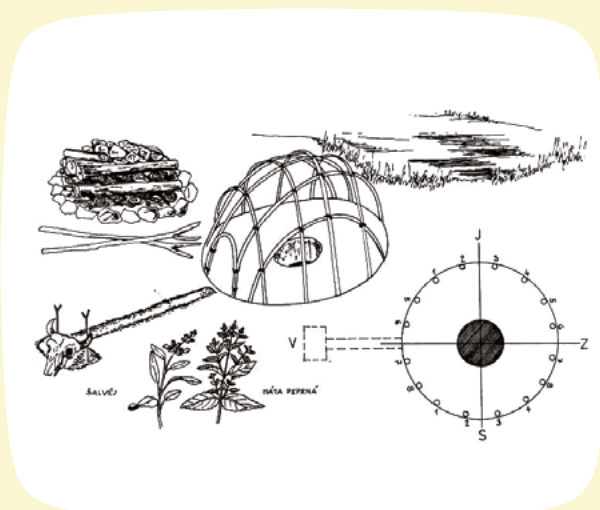
Indiáni saunování vždy zahajovali modlitbou a poděkováním Velkému duchu. Pokud nechcete použít indiánskou modlitbu, klidně použijte tu křesťanskou nebo jen poděkujte za vydařený tábor a společně strávený čas. Během toho už můžete začít polévat kameny čajem nebo vodou. Další průběh je už na vedoucím obřadu a není nikterak svázán. Je dobré vycházet ze skupiny účastníků a příležitosti, u které saunu pořádáte. Do programu můžete zařadit společné zpívání, vyprávění indiánských či jiných (např. podle symbolického rámce tábora) pohádek nebo příběhů, tiché přemýšlení nad společnou otázkou, povídací kolečko (např. každý řekne, co se mu na táboře nejvíce líbilo), ... V průběhu toho vedoucí obřadu polévá kameny a posílá hrnky s pitím k doplnění tekutin.

Indiáni celý obřad obvykle dělili do 4 fází pojmenovaných podle ročních období. Mezi každou fází účastníci vylezou ven ze sauny a ochladí se obcházením okolo sauny. Pokud někdo nechce pokračovat do dalších fází, tak i v potoce. Mezitím se do jámy doplní další rozžhavené kameny a do kotlíků voda a čaj. Po poslední fázi vlezou do potoka všichni účastníci. Je dobré upravit si předem přístupovou cestu do vody. U chlazení ve vodě je důležité dávat pozor na bezpečnost. Kvůli změnám teploty se velmi snadno může někomu udělat nevolno a může se začít topit i v pár desítkách centimetrů vody.

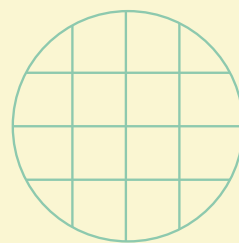
O ČEM JEŠTĚ PŘEMÝŠLET

Výše jsem jen lehce nastínil některé zvyky a pravidla, které indiáni u saunování dodržovali. Pokud vás to zaujalo, tak více jich najdete v článku o indiánské sauně na shaman.cz. Určitě ale není potřeba se jimi zbytečně svazovat. Berte je jako inspiraci a nebojte se celý obřad upravit, aby vám vyhovoval a naplňoval cíle, kvůli kterým ho zařazujete.

Příležitostí, u kterých se dá sauna využít, je celá řada: závěr tábora, velké mytí uprostřed tábora, zimní táboření, očista před skautským slibem nebo přechodem do roverské kategorie. ✘

Větší chýše

Menší chýše

KRISTÝNA BAUMOVÁ – TÝNKA

Její domovské středisko je Skála Hlinsko.
Absolventka více než 20 skautských táborů.
Instruktorka VLK Oikos a ILŠ Collegium.

Na tábor alespoň jednou ročně aneb v čem je skautský tábor blahodárný pro naši psychiku

Vrať se na chvíli do svého dětství a vzpomínej. Blíží se konec června a ty zažíváš ten úžasný pocit. Nadchází vrchol skautského roku, čas, který těžko s něčím porovnáš, neboť je jedinečný... skautský tábor. Je to pocit radosti, jistého napětí a nedočkavosti. Nastává teď zkrátka skvělý čas. Skončily nervy ve škole, přišly prázdniny, venku je dost teplo a dlouho světlo a čeká tě nejdelší skautská akce, jakou v oddíle můžeš za celý rok zažít. Na co se vlastně nejvíc těšíš?

Každé dítě, stejně jako každý vedoucí, se těší nejspíš trochu na něco jiného. Už podle tohoto signálu můžeme poznat, co je pro naši duši na táboře dobré. Pro někoho jsou to bojovky v lese, pro jiného ležení v hamace o poledním klidu a čtení knížky, pro jiného povídání ve stanu s kamarády. Cokoliv, co nám přináší radost, vlastně už těšení se na to „ono“ je první vlašťovkou naší psychické pohody. Některými prvky v programu jako vedoucí přímo míříme na pozitivní vliv na náš mozek. Některé věci, které jsou balzámem pro naši duši, však často ani nevnímáme. Nezazní v naší odpovědi na otázku, na co se těšíme, přesto na nás působí stejně pozitivně, ne-li ještě víc.

Mozaika toho, co vše na psychiku dětí působí na táboře dobře, by byla velká a složená z drobných dílků. Všechny tyto dílky ani nedokážu pojmenovat, a tak jsem vybrala pouze některé z nich a pokusím se o nich napsat něco víc.

PRAVIDELNÝ REŽIM

Už samotný fakt, že děti vědí, kde teď dva až tři týdny budou a že o program pro ně je postaráno, je sám o sobě v dnešní době velkou úlevou. Zvláště starší děti (10 a více let) nemají mimo tábor/y prázdninový čas často příliš strukturovaný, především kvůli tomu, že jejich rodiče i prarodiče bývají v zaměstnání. Je sice skvělé moci jako dítě dělat cokoliv, co chcí, pro děti je ale často velmi náročné svůj čas organizovat, kvalitně se zabavit.

Na táboře oproti tomu mají děti přesně strukturovaný čas, což je pro jejich mozek paradoxně výhodou. Každý den se opakuje určitý režim, některé programy či táborové činnosti mají každý rok stejné místo nebo průběh (např. táborové stavby, slavnostní ohně, ...), a to uspokojuje jejich základní potřebu jistoty a bezpečí. Teprve když dítě zažívá pocit bezpečí a jistoty, může si dovolit učit se nové věci, otevřít se ostatním nebo podívat se samo na sebe trochu zblízka.

DOSTATEČNĚ PODNĚTNÝ PROGRAM

Nejen pravidelnost programu, ale i jeho samotná podoba má na lidskou duši pozitivní vliv. Střídáme činnosti pohybové a kognitivní (zaměřené na zpracování informací, učení), aktivitu a odpočinek, společný program a osobní volno. V rámci programu střídáme činnosti automatické (reakce na povely na nástupu) a ty, u kterých potřebujeme kreativitu a fantazii (tvorba vítězného pokřiku). Celkově je také potřeba myslet na to, abychom to s podněty nepřehnali. Všechno má své meze a v tomto ohledu neplatí rovnice „čím nabušenější program, tím lepší program“. Mimo jiné i zařazení celotáborové hry, které nás přenáší do jiné doby a prostředí, urychluje proces **oproštění se od každodenních starostí** a poskytnutí **skutečného odpočinku** naší hlavě. U celotáborové hry je také z psychologického hlediska významný pozitivní konec. Poslední zážitky z tábora zůstávají v paměti nejsilněji vryté, a tak je dobré, aby děti mohly vzpomínat na „konec šťastný“. Dobrý konec může člověku také pomoci dosytit potřebu spravedlnosti a děti podporuje v přesvědčení, že svět je dobré místo pro život.

ELEKTRONICKÝ DETOX A POBYT V PŘÍRODĚ

V tom, zda nechat děti na tábor přivést telefony a powerbanky, nemáme mezi vedoucími jednotný názor a je to pochopitelné, hledisek je totiž rozhodně více. Pokud však jde čistě o psychické zdraví, závěr je myslím zřejmý. Naše mysl je v dnešní době naprosto přeplněná různými podněty, včetně těch podprahových, informace se na nás valí ze všech stran a je těžké se od nich odstránit. Sami na sobě můžeme pocítit, jak příjemné pro nás je na nějaký čas odsunout telefon do nejzazšího místa batohu a jen občas ho spíš náhodou najít a zkontrolovat. A někteří z nás jistě vnímají částečnou závislost na médiích, kterou si chtě nechtě vytváříme. Zatímco my si negativní vliv telefonů a dalších zařízení alespoň uvědomujeme, pro děti je situace ještě těžší. Samy se „odpojit“ nedokážou, potřebují naši pomoc. Tábor pro to může být skvělou příležitostí, zvláště pokud s nimi o „elektronickém detoxu“ otevřeně diskutujeme a máme prostor sdílet to, jak naše „odpojení“ prožíváme.

K pozitivním vlivům, na které přímo cílíme, bych určitě ještě uvedla pobyt v přírodě (který je sám o sobě pro nás přinejmenším příjemný), možnost být významný (pečovat o druhé, mít jasnou a podstatnou roli), možnost hledat svoje limity a sám sebe překonávat (noční hlídky, delší čas bez rodičů), možnost ovlivnit průběh tábora, přebírat zodpovědnost za svoje chování, pocit z dobře odvedené práce, která má jasný začátek a konec, a našlo by se jistě mnoho dalších.

TÁBOROVÁ ESENC

Kromě toho, co my vedoucí plánujeme, se na táboře děje ještě mnoho dalšího, co často nevnímáme a někdy ani nemůžeme ovlivnit. Je to něco, co jsem si dovolila nazvat „táborovou

esenci“. Z této esence se dá jistě ještě „oddělit“ několik konkrétních výtažků. Tábor se skautským oddílem nám umožňuje zažít pocit sounáležitosti, daný sdílenými hodnotami, rituály a společnými zážitky. Delší a intenzivní pobyt s lidmi, které dobře známe, v bezpečném prostředí, nám dává příležitost prohlubovat vztahy a také nahlédnout hlouběji sami do sebe. V programech často vystupujeme ze své komfortní zóny, a tak nás druzí zažijí v různých nečekaných situacích, které společně musíme nějak vyřešit nebo překlenout. To vše jistě přispívá k tomu, že se na táboře cítíme tak dobře a nechce se nám domů. Chci ale věřit tomu, že táborové kouzlo nejde celé rozdělit na jednotlivé částičky, které můžeme přesně pojmenovat. Určité příjemné pocity doprovázejí i všechny zdánlivě nezázrivé táborové činnosti, které ale jsou podstatou táboření. Děti v určitém věku budou nejvíce vzpomínat na čas osobního volna, i když kvalita jeho trávení z našeho pohledu nemusí být vysoká. Zkrátka, na táboře je ve vzduchu ještě něco, co se těžko popisuje.

A tak za všechny naše mozky říkám: „Dopřejme sobě a všem dětem alespoň jeden tábor ročně, čím delší, tím lepší.“ Ať už je ale tábor stálý nebo putovní, ať trvá dva týdny nebo měsíc, věřím, že ten dobrý pocit je v něčem pro nás všechny stejný. Dokonce jsem přesvědčená o tom, že část toho, co na táboře prožíváme, prožilo i těch prvních dvacet chlapců na ostrově Brownsea. ✖

■ **Člověk, jeho mozek a svět** (Orel a Facová, Grada, 2009) – propojení pohledu psychologie, biologie a medicíny na lidský mozek

■ **Co děti nejvíc potřebují** (Matějček, Portál, 2015) – poutavá zamyšlení známého dětského psychologa probírající potřeby dětí

FOTO: #SKAUT66

10 rad pro pohodový harmonogram Sestavil Učeň.

1

Nejlepší tábor není takový, do kterého se vejde nejvíc programových bloků. Nechte si čas na to být spolu, užívat si okolní přírodu a i si na táboře odpočinout. Uvidíte, že si tak tábor všichni víc užijete.

2

Celotáborové hry mají velký výchovný potenciál. Neměly by ale probíhat na úkor ostatních táborových činností.

3

Podívejte se optikou bodů skautské výchovné metody na váš tábor. Nedalo by se na něm pracovat s *družinovým systémem* ještě lépe než během roku? Nešlo by do služeb více zařadit *učení se zkušeností*?

4

Ne každé programové okénko musí být zaplněno sofistikovaným programem. Nebojte se zařadit sporty nebo hry připravované dětmi. Takový program nemusí být ani povinný. Myslete v harmonogramu také na osobní volno. Tzv. volná hra se z života dnešních dětí pomalu vytrácí. Děti často budou nejvíce vzpomínat právě na stavění bunkrů nebo sledování žab v potůčku. Po programových vrcholech nechávejme čas na doprožití a nepřebíjeme zážitky navzájem mezi sebou. Vytvořme také prostor na hodnocení průběhu tábora a zjišťování, jak se dětem na táboře líbí. K tomu se dá využít i neformální povídání si s dětmi. Ideálním časem, který se pro ně dá využít, jsou společná jídla, výlet nebo cesta dopravním prostředkem.

5

6

Přemýšlejme o fyzické a psychické únavě. Jednak při tvorbě harmonogramu a jednak na táboře – tam se nebojme harmonogram měnit a přizpůsobovat aktuálním potřebám. Nepřetěžujme ani jednotlivé vedoucí. Nechme je vyplnit si jejich osobní harmonogramy, kde uvidí, kdy program vedou, kdy si ho chystají a kdy mají čas na odpočinek.

7

Tábor můžeme využít i v dramaturgii skautského roku. Můžeme na něm uzavírat nebo nechat vrcholit některé věci (např. přípravu na slib) nebo některé nové začínat (např. změnit složení družin).

8

K táborové pohodě přispívá i pravidelnost režimu. Tu se ale čas od času nebojme narušit a rozbit tím táborovou rutinu. Takovým rozbitím může být i program mimo tábořiště. Změníme tak táborový rytmus a ještě se podíváme do okolí.

9

Střídejme programy pro jednotlivce, družiny i celý oddíl. Zvláště pokud přes rok fungujete hodně družinově, nechte děti poznat kamarády i z jiných družin.

10

Nepřehánějte to příliš se soutěžením. Program raději zaměřte na spolupráci a překonávání sebe sama. ✖

PETR NEUMANN – PEŤA
Působí ve vzdělávacím týmu Srnky na Praze 8, dříve vedl oddíl ve středisku Silmaril.

Jak zapojit děti do plánování tábora?

Přípravit tábor stojí mnoho úsilí. Na přípravu se dá pohlížet tak, že dospělí chystají táboření dětem, což je do značné míry nutné. Je však možné letní dobrodružství naplánovat společně s dětmi? Do jaké míry se nám daří do plánů vtáhnout mladší členy?

Asi těžko necháme skauty samostatně připravit rozpočet tábora, světlušky postavit kuchyni nebo vlčata poskládat celotáborovou hru. Dětem vždy budeme svěřovat spíše dílčí věci, které zároveň budou přiměřené jejich věku a schopnostem.

Čím může být participace dětí na podobě tábora přínosná? Tím, že sama naplňuje skautskou výchovnou metodu, konkrétně body učení se přirozenou činností, předávání odpovědnosti, dále učení se příkladem vedoucích. Při společném rozhodování zjistíme, co děti ocení a jaké prostředí by na táboře chtěly mít. V neposlední řadě nám jejich názory a pomoc mohou usnadnit práci. Ostatně i o její náročnosti se při tom naši svěřenci mohou přesvědčit.

Děti je možné zapojit na schůzkách a výpravách nebo třeba na plánovací poradě, kterou uspořádáte. „Všechny členy jsme nechali psát jídla, která mají rádi a která by chtěli mít na táboře. Získali jsme tak podněty k oživení jídelníčku i zařadili oblíbené klasiky,“ říká Monča Merglová, z oddílu Dobré naděje Litomyšl. „Sběrem dat“ pro sestavení jídelníčku – vděčnou aktivitou kterékoliv schůzky – to začíná. Téma celotáborové hry můžete s dětmi probrat například při čekání na vlak. Je dobré vždy deklarovat, zda jde o průzkum či hlasování, aby správně chápaly, jakou má jejich hlas váhu a my nezklamali jejich důvěru.

Míru zapojení je třeba si rozmyslet tím spíše, pokud sestavujeme pravidla pro společné soužití na louce. „Táborová pravidla si kluci vymýšlejí sami už několik let, jde o říznou diskusi, ze které vyjdou základní pravidla akce,“ říká Verča Holzknechtová, vůdkyně z 23. smečky vlčat Teplice. Ta mohou být při tom i naprosto konkrétní: „Oblíbený je zákaz žvýkaček – jedno z dětí mělo na jedné akci nalepenou žvýkačku na batohu a spacáku a od té doby toto pravidlo prosazuje,“ dává příklad a dodává, že inspirací pro tvorbu pravidel jim bylo fungování školy *Summerhill* (o které je

možné se dočíst ve stejnojmenné knize), přístup demokratické školy, kde si žáci sami stanovují program a pravidla.

Celé programové bloky si letos vytvářely skautky z Litomyšle. „Tým skautek si připravoval program sám ve skupině, občas konzultoval s vedením konkrétní program ve vlastním volnu. Na schůzkách jsme si rozdělovaly, kdo se cítí na jaký typ programu a co by to mohlo být, aby se programy na táboře nekryly. Nabídlí jsme jim z řad vedení konkrétní typy programů na výběr s tím, že kdyby je napadlo cokoli vlastního, nebráníme se tomu také,“ říká Monča. Výsledkem byly, kromě „scénkového“ a „hádaného“ večera, třeba dílna na tvorbu škrabošek nebo kostýmů na CTH.

Zapojit do tvorby programu je možné i světlušky a vlčata, což potvrdila Verča: „Před táborem na nástěnku napsali, na které sporty máme zabalit vybavení, v průběhu tábora mají vždy na výběr alespoň ze dvou sportů. Výběr sportu pomáhá, aby ho hráli rádi, což je to, o co nám jde – aby měli radost z pohybu.“

O tom, že je možné jít ještě dále, svědčí příklad světlušek z 29. dívčího oddílu v Praze. Ty si letos přály mj. přespat mimo tábor, opékat topinky, vařit čaje, stavět vor, něco pěstovat nebo projít stezku odvahy ve tmě, jak autorovi článku prozradila vůdkyně oddílu, Klára Farkačová. Přání byla zohledněna při sestavování harmonogramu. Nakonec vyplynulo tolik aktivit, že jimi strávily velkou část tábora a třeba na etapovku (byť letos plánovaně méně akcentovanou) už ani moc nezbyval prostor. Vedlejším efektem tohoto přístupu plánování bylo zjištění, že světlušky nepotřebovaly moc pohádkových her, že chtěly zkrátka pobývat v přírodě a tábořit. Významně je zaměstnávalo okolí tábora, cestičky v křoví, lezení po stromech a klučení kopřiv. „Když jsme je volaly na program, vlastně to vypadalo, že je spíš rušíme,“ doplňuje s úsměvem Klára.

Plánovat tábor ve spolupráci s dětmi se může jevit jako práce navíc. Přináší však ovoce v podobě aktivnějších a spokojenějších účastníků, kteří nejsou „pouhými“ příjemci více či méně aktivní zábavy, ale hybateli činností. Různými způsoby zapojení a ponecháním autonomie jim ukážeme, že jejich názor je důležitý nebo že mohou uskutečnit vlastní nápad. Ať již jde o hlasování o sportu, přípravě hry pro ostatní nebo o společný plán stavby voru. ✕

FOTO: LUPEN

Táborové drobnosti pro zpestření

Sestavila Rejže.

Společně ve družině – Dopřejte družinám čas pro sebe. Uspořádejte družinový piknik nebo je nechte, aby si připravily program samy. Můžete jim s tím pomoci např. tak, že si v táboře otevřete volnou půjčovnu netradičních sportovních a dalších hobby pomůcek.

Kultura stolování – Ozdobte jídelnu výtvarnými díly a uspořádejte k příležitosti zahájení výstavy vernisáž. Při servírování jednotlivých chodů může služba vždy představit pokrm, který zrovna vydává, a to včetně toho, jak se vaří a z čeho. Také si dopřejte čas se před jídlem zastavit a popřát si třeba i pomocí některé z říkaneček dobrou chuť.

Zazpívejte si – Nejen k táboráku patří zpěv. Začněte den nápaditými písničkami na budíček s kytarou, večer uspořádejte pro změnu velkou show „Junák má talent“, do které se může přihlásit každý včetně vedoucích. Třeba skutečně ve svých řadách objevíte dosud neznámé talenty!

Pohrajte si s nástěnkou – Obsah nástěnky můžete každý den obohatit o rozličné zajímavosti, táborové statistiky např. o tom, kolik se toho snědlo, odehrálo nebo třeba prospalo. Na závěr tyto informace můžete použít do velkého kvízu. Na nástěnce může viset také otevřený nápadník na písničky, které by chtěli ostatní slyšet na táboře s kytarou, nebo táborový vzkazovník.

Drobné rituály – Uspořádejte před budíčkem dobrovolné běhání, čtete si při poledním klidu společně vybranou knížku, večer věnujte chvilku děkování – kdokoliv může za něco poděkovat, ať někomu nebo „jen tak“. Nebo si vymyslete vlastní společný malý rituál.

Pracujte s prostředím – Vylepšete tábořiště zábavnými cedulkami s popisem jednotlivých míst v něm, vyhraďte některá místa neobvyklému účelu, třeba pozorování ptáků nebo nasávání vůně mechů. Přidělte každému dítěti kousek tábořiště, o který se může starat.

Novomlýnská | vodárenská | věž

Projděte se expozicí Praha hoří!!!

Kolik požárů z pražské historie vaše oddíly znají a o kterých nemají ani ponětí?

A jak tyto požáry proměnily Prahu?

Pojďte se svým oddílem vyšlápnout všech 172 schodů!

Znáte všechny objekty Muzea hlavního města Prahy?

Jestli ne, mrkněte na www.muzeumprahy.cz.

MUZEUM
HLAVNÍHO
MĚSTA
PRAHY

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

Muzeum hlavního města Prahy
Novomlýnská vodárenská věž
Nové mlýny 827/3A
Praha 1 - Nové Město

INZERCE ↓

NEVIDITELNÁ VÝSTAVA PRAHA

Dobrodružná hodinová prohlídka v naprosté tmě za doprovodu nevidomého průvodce. Skautská sleva!

Vstupné ve všední den i o

víkendy za 120 Kč. Akce platí pro

každého od světlůšek po

protřelé vedoucí. Stačí se na

recepti výstavy dostavit

s příhodně uvázaným

skautským šátkem.

Rezervace místa nutná na: 777 787 064
info@neviditelna.cz www.neviditelna.cz

BEAR GRYLLS

AUTOBIOGRAFIE MISTRA PŘEŽITÍ A NÁČELNÍKA BRITSKÝCH SKAUTŮ

TAKÉ JAKO
E-KNIHY

Nakupte na našem e-shopu www.jota.cz nejen knihy Bera Gryllse a my vám je přivezeme zadarmo. Při objednávce stačí zadat heslo **Skaut** a budete mít **dopravu zdarma**. Akce platí od 1. října do 30. listopadu 2018.

JOTA[®]
NAKLADATELSTVÍ

VŽDY VÝHODNĚJI NA
WWW.JOTA.CZ

Rozcestník

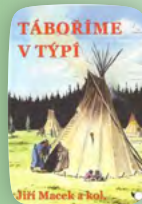
Sestavila redakce.

Zamyšlení o hravosti ve skautingu – Tomáš Řehák (Špalek) v 8minutovém videu z *Perplexu* nastavuje zrcadlo dnešním táborům a klade si otázky, o čem má tábor vlastně být ([∞ youtu.be/PeGpa7Oe6zQ](https://youtu.be/PeGpa7Oe6zQ)).

↑
INZERCE

Ostrov nápadů – tábornický web Jiřího Červinky přináší nejrůznější náměty na činnost v přírodě. Inspirujte se mnoha stavbami, hliněnými pecemi a dalšími vychytávkami! ([∞ ostrovnapadu.cz](http://ostrovnapadu.cz))

Táboření v týpi – jak si ušít, postavit a vybavit týpi? Útlá kniha nabízí praktické odpovědi, nákresy a tipy pro kulturu bydlení v indiánském stanu ([▶▶](#) Jiří Macek, Liga lesní moudrosti, 2012).

Dva divoši – román o prázdninách chlapců tábořících jako indiáni poskytuje dobrý vhled do toho, jak na děti táboření působí ([▶▶](#) Ernest Thompson Seton, různá vydání).

**ODBORKY
SPOJENÉ
S TÁBOŘENÍM**

Táborník / Tábornice
Zálesák / Zálesáčka
Trošečník / Trošečnice
Kuchař / Kuchařka

↑
INZERCE

MARIE REJŠKOVÁ – REJŠE
Studentka psychologie, která miluje tvoření všeho druhu, přírodu a burgery. Pomáhá připravovat Polibek Múzy. Už teď se těší na jaro.

Pomoc, nebo zátěž?

O dospělých nováčcích v oddílech a střediscích

Cestu ke skautingu v posledních letech nachází čím dál častěji i dospělí nováčci. Běžně jsou to rodiče dětí, které už do oddílu chodí, nebo dospělí, kteří jej navštěvovali sami jako děti, a nyní by se rádi vrátili. Ale také ti skautingem nepolíbení, jimž se jen zalíbila jeho myšlenka a nebo je přivedli jejich již skautující přátelé a známí. V současné době obecně roste zájem o dobrovolnickou činnost, tedy i o skauting. Důvodů, proč dospělí do Junáka vstupují, je mnoho, stejně tak jako možností, jak se mohou do skautské činnosti zapojit. Vedle aktivit v oddílech a střediscích je to například odborně zaměřená výpomoc při organizování velkých akcí, při níž dotyčný naváže se skauty tak těsný vztah, až se jím sám stane. Já se však nyní zaměřím zejména na ty dospělé, kteří chtějí být aktivní v oddílech a střediscích, protože se jedná v rámci skautingu asi o nejužší a nejkomplicovanější druh spolupráce. Otázkou je, co vstup dospělého nováčka znamená pro ty, kteří s dospělými nováčky ve svých oddílech či střediscích pracují. Znamená vždy jeho vstup do oddílu vítanou pomoc, nebo představuje spíš přítěž?

V době, kdy mnoho oddílů zakládá čekací listiny pro vstup dětí, bychom mohli pohotově odpovědět, že každá dospělá ruka se jistě hodí. Možná však zapomínáme na rizika a překážky, které musíme mnohdy překonat, než spolupráce s novým dospělým začne fungovat ke spokojenosti obou stran. Osobně jako nejvýraznější bariéru vnímám možné významně odlišné názorové ukotvení nového dospělého, které může brzy začít narušovat společné soužití. Každý dospělý přichází s širokou paletou životních zkušeností, které se mohou výrazně lišit nebo dokonce být v konfliktu s těmi, které má středisko či vedení oddílu, zejména pokud nováček přichází naslepo – např. na základě inzerátu. Konflikty potom vznikají poměrně záhy, ať už se jedná o problematiku práce s dětmi, oddílových tradic nebo celkové organizace činnosti v oddíle. Často jsou to drobnosti, na kterých si jednotlivé oddíly zakládají, ale jejich význam či smysl nově přichozí dospělý nemusí nutně chápat nebo vnímat jejich důležitost. Tyto rozdíly mohou být o to palčivější, když jde o bývalého aktivního skauta, který skautoval v minulém století, nebo jen v jiném městě či středisku, a jeho pojetí skautingu se tedy může výrazně lišit od toho současného. Jako druhé riziko vnímám pevně semknutý kolektiv vedoucích – ten s dlouhou historií, interními vtipy a hlubokými vztahy, který vlastně není připravený přijmout někoho neznámého. Může se tak stát, že nováčka ostatní nevědomky

vystřnadí dřív, než zjistí, že by jejich spolupráce mohla být pro všechny přínosná. Další kapitolou jsou pak rodiče dětí, kteří vstupují do oddílu vlastního dítěte. Problematický bývá potom vedle začlenění do kolektivu vedení i samotný vztah nováčka, jeho dítěte a ostatních dětí v oddíle. Se všemi zmíněnými problémy se dá pracovat a v závěru článku alespoň naznačím jak. Často to ovšem představuje mnoho času a úsilí všech zúčastněných.

Zdá se, že je tu mnoho „ale“. Proč bychom tedy měli novým dospělým otevírat dveře? Jsem přesvědčená, že mnohdy samotné vědomí toho, že se objevila nová posila oddílu, jeho stávajícím členům vlije novou naději a sílu do žil. Nadšení člověka pro nové aktivity v jeho životě může být nakažlivé, zejména pokud se zadaří a do oddílu vstupuje někdo, s kým to od začátku klapě a všichni si s ním dobře rozumí. To samo o sobě může pomoci předcházet vyhoření služebně starších členů. Při cíleném vyhledávání nového dospělého člena navíc můžeme získat člověka, který dokáže zastat práci, na kterou ve středisku chybí někdo s patřičnými znalostmi či dovednostmi. Nováček bude navíc tuto konkrétní práci třeba dělat raději než ostatní. V neposlední řadě může nový dospělý rozšířit možnosti střediska svými znalostmi, nápady či novými kontakty. Nesmíme však zapomínat, že to nejsou jen další ruce, kterým můžeme svěřit část břemene vedení oddílu. Především před námi stojí potenciál nového partáka, kamaráda a člověka, který s sebou přináší čerstvé nadšení a optimismus. Někoho, kdo nás může mnoho nového naučit a my můžeme něco naučit jeho. Někoho, s kým můžeme sdílet myšlenky skautingu a nahlížet na ně z nového, původně neskautského pohledu.

Nebojme se přizvat do našeho společenství i dospělé nováčky se zájmem o skauting. Ačkoliv začlenění člověka do nového systému může být časově i psychicky náročné, věřím, že to má smysl a může to oběma stranám mnoho dát. Vždy je dobré si hned na začátku ujasnit, co si obě strany přejí, jak by měl vztah vypadat a co pro to bude každý konkrétně dělat. Jestliže se hned v počátcích představy nováčka i oddílu výrazně liší, nemá asi smysl dál přemýšlet o spolupráci. Pokud však naleznete společnou cestu a způsob jejího naplňování, pusťte se do toho. Dopřejte nováčkovi i sobě čas na aklimatizaci a pracujte na vzájemném vztahu. Také můžete průběžně hodnotit, jak se vám spolupráce daří a na základě toho plánovat, co dál. I krátkodobý kontakt může vás i nováčka překvapivě obohatit. ✖

FOTO: RADEK PROČYK

Co bys doporučil vedoucím?

BOHUSLAV BARBOŘÁK
Vlče z Břeclavi, 8 let

Mám v zásobě spoustu námětů pro vedoucí, na co by se mohli zaměřit a co zlepšit. Když k nám do oddílu přijdou nová vlčata, vedoucí by s nimi měli už od začátku pracovat, aby si zvykla, jak to ve smečce chodí. Kdybych byl jejich rádce, plnil bych s nimi Nováčka, aby mohla co nejdříve slibovat. Nejlépe na prvním vlčáckém táboře, protože slibovat před ostatními je nepopsatelně skvělé. S nováčky bych nejprve dělal jednoduché věci. Až se zlepší, mohli by hrát složitější hry. Ale ať nejsou moc dlouhé, stačí když trvají maximálně 10 minut. Také bych nováčkům chystal hry, díky kterým by něco zjistili o skautu, jeho historii a nebo o oddíle.

Na výpravách se mi vždycky líbí. Akorát mě nebaví, když jdeme jen tak do lesa a nic se neděje. Já bych nejraději pořád něco hrál. Sám mám vymyšlenou spoustu her, které bych mohl vedoucím poradit. Ale rozhodně nestačí hrát pořád vybíjenou, to mě nebaví. Navrhují třeba hru s otráveným jablkem, čarodějkou nebo starou bábou. Teď mě napadla skvělá hra na výpravu. Byli bychom mořeplavci, ale bez lodi a museli bychom si ji obstarat. Navštívili bychom stanoviště, kde by seděl dědeček s babičkou a ti by nám zadávali úkoly. Po jejich splnění bychom dostali peníze, které bychom odvezdali do týmové pokladničky. A za ty bychom si mohli koupit plachtu, stěžeň nebo kormidlo. Já mám totiž nejraději hry na dobrodružství.

Velké výhrady k chování vedoucích nemám. Jsou na nás moc hodní. Doporučil bych jim jen, aby byli přísnější na zlobivce. Kdybych byl na místě vedoucího, první bych zlobivce napomenul a vysvětlil mu, aby nezlobil. Kdyby to nepomohlo, dal bych mu trest deset dřepů. Kdyby to zase nepomohlo, dal bych mu další trest. V případě, že by to bylo pořád blbý, nemá smysl přidávat další tresty, zkusil bych si s ním poradit jinak. Úplně hraniční možností je zavolat rodiče, aby si pro něj přišli. Ale to by se mi moc nechtělo. Kdybych já dostal za trest dělat dřepy, třeba za zapomínání, to je můj nejčastější prohřešek, přestal bych určitě zapomínat. Já totiž dřepy nemám vůbec rád, a proto by to zabralo.

Mám také rady k táboru. Ten poslední se mi moc líbil. Byl bych rád, kdyby nám vedoucí postavili několik hrází za sebou, abychom měli dost vody na koupání. Dále bych jim doporučil podávat dopolední svačinu maximálně hodinu před obědem, aby všichni pořádně jedli. Trochu mě trápí nástupy. Někdy mám málo času se nachystat. A když někdo zaspi nebo se zpozdí s jídlem, už nestíhá. Ještě bych měl návrh na trávení odpoledního klidu. Ne všichni si umí v klidu číst nebo ležet. Zřídil bych proto odpočinkové zóny – třeba v týpí, hangáru nebo u mola. Tam by byly různé hry a další zábava. A nikdo by se nenudil. ✕

Ptala se a s formulací pomohla Emča.

KOMENTÁŘ

Chudá vesnice, bohaté zážitky

ANNA BĚLKOVÁ – KLEA
Studentka filmové produkce.

Když jsem v půlce července přijížděla v bouřce do vesničky o 1300 obyvatelích uprostřed Transylvánie, abych tu strávila dalších 6 týdnů na skautské základně s deseti dalšími dobrovolníky z celého světa, byla jsem plná obav, očekávání a přiznám se, že i předsudků. Rozhodla jsem se jet znovu po své zkušenosti z Islandu, kde jsem taktéž strávila měsíc dobrovolničením na místní skautské základně. Ta byla ale uprostřed ničeho, spousta lidí jsem tam znala a práce byla jasná a stanovená dopředu. Před příjezdem do Rumunska jsem věděla jen, že Nocrich patří k nejchudším vesnicím v zemi, že je zde tradiční romská komunita a poměrně dost dětí, které do skautu chodí.

Nocrich Scout Centre může být pro dobrovolníka-introverta poměrně náročný. Málokdy se najde chvílka, kdy je člověk sám. Ze začátku jsem to oceňovala, protože bylo jednoduché se začlenit do party a seznámit se s chodem centra. Časem jsem se ale přistihla, že jsem si užívala chvílky o samotě, kdy jsem třeba sama dělala tradiční keramiku. Rytmu skautského centra jsem však přivykla a mnoho společných aktivit mě bavilo: hrát si s romskými dětmi, kterým jsem nerozuměla ani slovo, starat se o mezinárodní skauty, kteří k nám jezdili na tábory, vyrábět mošt a marmelády z vlastních jablek, starat se o místní kostel a dělat lidem prohlídky vesnice, stavět pec na pizzu, jezdit na výšlapy do hor, organizovat večerní aktivity, ať už to bylo karaoke, tancování nebo mezinárodní večere. Asi nejlepší zážitek byl týdenní výlet k Černému moři, jelo nás 5 dobrovolníků a 8 malých skautů, z nichž většina poprvé za život opustila Nocrich. Občas to s nimi bylo náročné, ale jejich úsměvy, když se poprvé koupali v moři, byly k nezaplacení.

Prostředí chudé rumunské vesnice umožnilo člověku přestat hledět na povrchní věci jak u sebe, tak u ostatních. Cítila jsem se sama sebou, navzájem jsme se s dalšími dobrovolníky motivovali, vymýšleli nové projekty, debatovali, jak poměrně novou základnu (Nocrich funguje od roku 2010) zlepšovat. V určitém smyslu to byl opak velkých mezinárodních akcí, jako je jamboree nebo moot, ale přesto mi to celou dobu, co jsem na základně strávila, přišlo jako nejčistší forma skautingu, kterou jsem mohla zažít.

Rozhodně bych doporučila každému, kdo chce vystoupit ze své komfortní zóny, být užitečný a rozšířit si obzory, aby nějaké skautské centrum kontaktoval a na nějakou dobu vyrazil pomáhat. Můžete jet po vlastní ose nebo přes mezinárodní odbor. ✕

KOMENTÁŘ

Poznej sám sebe

TOM ČAKLOŠ

Šéfredaktor, člen Sebranky v Brně.

Kolik hodin měsíčně věnujete oddílu či středisku? Většina lidí na tuto otázku nezná odpověď. Občas je nám snad i hloupé si ji klást; skauting je přece střední záležitost, počítat hodiny se nehodí...

Připravujeme se přitom o základní informace o našem skautování. Žijeme z dojmů, neřešíme to, občas to stíháme, občas jsme s časem ve válce.

Položili jste si někdy otázku, kolik chcete skautingu věnovat času? Chcete pro oddíl pracovat na poloviční úvazek? Jste ochotní mu dávat více, nebo méně? Dřív by mi podobné otázky přišly nevhodné; dnes je považuji za cestu k větší upřímnosti a odpovědnosti vůči sobě i druhým.

Provokativní manažerská poučka velí, že co nemůžu měřit, to nemůžu řídit. Abych byl pánem svého času, stojím za to *doopravdy* vědět, jak s ním nakládám. Krokem k takovému poznání je časový snímek. Jednoduchá tabulka, do níž si každý den nekompromisně počítám odpracované hodiny. Zní to technokraticky, skautská romantika se zde zdánlivě vytrácí. Lidská mysl je však v odhadu času velmi nešikovná, podléháme různým zkresením, nevidíme celkové součty, zapomínáme. Počítání hodin je cesta k pravdě o vlastním životě.

Dělání časového snímku změnilo můj přístup k práci. Vedu mimo Skauting jednu vzdělávací organizaci, a když jsem si před časem poprvé snímek vyplnil, zjistil jsem, že jsem jí za měsíc věnoval téměř 240 hodin. 240 hodin! Plný pracovní úvazek dělá v průměru asi 160–170 hodin měsíčně, tohle zjištění mi vyrazilo dech. Byl to sice nezvykle nabitý měsíc, já jsem ale okamžitě věděl, že tohle nemůže pokračovat; že musím zvolnit a delegovat více práce na své kolegy. Teprve tvrdý výsledek na kalkulačce mě přinutil ke změně.

Skautskou činnost nemusíme měřit na minuty, oddíl není zaměstnání. Přesto nás zaměstnává dost na to, abychom měli aspoň rámcovou – a hlavně pravdivou – představu o tom, kolik nás to celé stojí. Doporučuji si takový časový snímek aspoň na měsíc vyzkoušet. Není to nic těžkého, stačí si v průběhu dne (při nejhorším večer) co nejpřesněji psát, kolik času jsem dnes oddílu věnoval. Možná budete ještě překvapení, co všechno o sobě zjistíte, ať už jde o skauting či jiné oblasti života. ✖

Členské příspěvky

MAREK BALÁŠ – ČIČA

Náčelník

Náčelnictvo Junáka projednává vždy na podzim rozpočet organizace pro další rok. Jednou z příjmových položek jsou i členské příspěvky. Náčelnictvo v ten moment stojí před zodpovědným rozhodnutím: Jak určit jejich výši? Jak zvážit všechny adekvátní argumenty pro stanovení správné částky? Není to lehký úkol. Náčelnictvo se totiž každoročně ocitá na principiálním rozcestí: Zajistit financování všech provozních i rozvojových aktivit nebo škrtnat záměry, které považujeme za důležité, aby se členské příspěvky nezvedaly. Zároveň vždy hledáme cestu pro neztrátový rozpočet, resp. průběžné budování rezerv na horší časy.

Jak se skládá konečná částka členského příspěvku? Určují ji všechny úrovně organizační struktury, které každý rok stojí před stejným dilematem. Všechny střediskové, okresní, krajské rady i ústředí stanovují každý rok, jakou výši členského příspěvku potřebují pro svoji činnost. Stejně jako u ústředí i odvody příspěvku na VOJ a střediska jsou kompromisem mezi nutností a rozvojem. Stejně jako na ústředí i organizační jednotky si ukládají alespoň malou část příspěvku jako rezervu na horší časy. Stejně jako na ústředí je členský příspěvek jednou složkou příjmového mixu vedle dotací (z MŠMT nebo místní), darů a ostatních příjmů. Oproti dotacím a sponzorským příjmům má členský příspěvek jednu velkou výhodu – nejsou to účelově vázané peníze, můžeme je používat podle aktuálních potřeb, a to i na složky rozpočtu, které jsou u jiných příjmů omezeny nebo přímo zakázány, např. na pokrytí mzdových nákladů nebo na budování rezerv.

Proč členský příspěvek v minulosti narůstal? Rostl meziročně většinou o 5 Kč, aby se pokryla inflace (rostoucí ceny služeb a běžný nárůst mezd). Se zahájením realizace Strategie 2022 narůstaly náklady na její rozvojové projekty a na osoby, které projekty připravují. Současně se výrazně zvedají požadavky členů na profesionalitu výkonu a rychlost provedení práce, proto roste i počet pracovníků na ústředí. V posledních letech se také zvedl objem žádostí na financování pomocí Fondu obnovy nemovitostí, který je z členského příspěvku rovněž plněn (patnáctikorunou na člena). Myslím ale, že takto vložené prostředky se Junáku a jeho členům několikanásobně vrátí. Samozřejmě je třeba hledat finanční prostředky i jinde, získávání dotací a fundraising jsou neřídnou součástí práce každé jednotky, ale, ruku na srdce, ono nám to moc nejde. Dotace čerpat umíme leckde, dokonce každý rok máme vyšší částku než v roce předchozím, ale v poměru s nárůstem členské základny částka na člena klesá. A fundraising se teprve učíme – na ústředí i na jednotkách.

V době, kdy píšete tento sloupek, nevím, pro jakou výši členského příspěvku se Náčelnictvo rozhodne, vězte ale, že to bude se vši zodpovědností, kterou k organizaci máme. ✖

Káťa Puczoková:

Autorka sebekritickým způsobem ukazuje, že herci jsou také jen lidé a přibližuje jejich specifické životní obtíže. (Marie Doležalová:

Kafe a cigárko, 2015, Domino)

Jaroslav Rajl – Kaktus:

Naučit děti myslet je jedním z hlavních úkolů vedoucího. Tato kniha v tom může pomoci, rozšíří pohled na to, jak dětem pomáhat. (Robert Fischer: **Učíme děti myslet a učit se**, 2004, Portál)

Emča Zezulová:

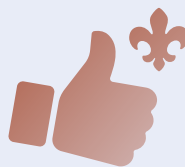
Poutavé fantasy vyprávěné z dětského pohledu vám připomene, jaká dobrodružství či strachy jsme denně zažívali jako malí. (Neil Gaiman: **Oceán na konci uličky**, 2013, Polaris)

Tom Čakloš:

O hledání pravdy, kritickém myšlení, ostrážitosti před mýty a pokoře v pohledu na svět. (Hans Rosling: **Faktomluva**, 2018, Melvil)

Jakou knihu jste nedávno četli a doporučujete ji skautským vedoucím?

Jan Dočekal – Lupen:

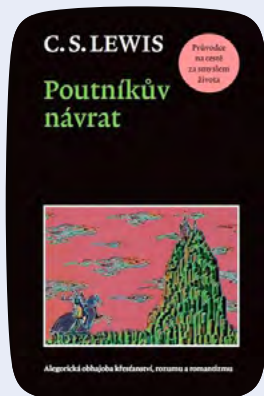
Záchrané grafické lano pro všechny, kdo po večerech vyrábějí náborové plakáty a zvadla na akce. (Timothy Samara: **Grafický design**, 2008, Slovart)

Anežka Fadrná:

Dobrodružné fantasy o farmářském klukovi, jenž se stal přes noc dračím jezdcem. Skvělý námět na symbolický rámeček. (Christopher Paolini: **Eragon**, 2004, Fragment)

Berny Kurešová:

Algorický příběh o cestě moderního člověka krajinou filozofie. Obhajoba ideálů a romantismu. (Clive S. Lewis: **Poutníkův návrat**, 2018, Návrat domů)

Klára Sucháčková – Suri:

Skvělý psychologický román o tom, že se máme držet svých snů a že i ty špatné věci, které nás potkávají, jsou užitečné. (Paulo Coelho: **Alchymista**, 2005, Argo)

Lucka Riplová:

Pro vedoucí zahlcené povinnostmi nebo prostě jen hledající inspiraci k nádechu. (Marek Orko Vácha: **Nevyžádané rady mládeži**, 2017, Cesta)

ANEŽKA FADRŇÁ
Studuje politologii v Brně a po večerech vaří horkou čokoládu.

Principy Masarykovy demokracie dnes a zítra

Jsou pro nás po 100 letech aktuální a mají místo v našich oddílech?

Národní výbor v čele s Aloisem Rašínem dne 28. října 1918 vydal první zákon o samostatnosti československého státu. V tento den se pro celou zemi začaly psát nové dějiny založené na principech republiky. Po 100 letech samostatnosti vidíme, že nastolení demokracie nebylo jednoduché, leč její udržení je ještě obtížnější. Masarykovská republika byla vybudována na určitých hodnotách, jsou pro nás aktuální ještě dnes? A řídíme se jejími principy i v oddílech a našich životech?

Cíle	Účastníci znají některé ze základních myšlenek demokracie a jsou schopni popsat, jak se projevují v jejich oddíle
Účastníci	Starší skauti a skautky, roverské kmeny, oddílové rady
Délka	1–2 hodiny
Pomůcky	Vytisknuté citáty, psací potřeby

PŘÍPRAVA

Reflektujte sdílnost a dynamiku skupiny. Účastníci budou diskutovat o citátech T. G. Masaryka, utvořte tedy skupinu nebo skupinky o 3 až 10 lidech tak, aby se všichni cítili příjemně, byli otevření a nebáli se vyjádřit svůj názor. Každému vytiskněte citáty s komentáři, ať je může mít stále před sebou, a zajistěte dostatečné množství psacích potřeb.

PRŮBĚH AKTIVITY

V diskuzní skupině (skupinách) si přečtete následující text a přejděte k citátům. Ptejte se účastníků, co podle nich znamenají a zda s nimi souhlasí, nebo k nim mají výhrady. Ptejte se sami sebe a ostatních, jak se Masarykovy myšlenky projevují ve vašich životech, ve vašem oddíle.

ÚVODNÍ TEXT K PŘEČTENÍ

V průběhu dějin mělo slovo demokracie mnoho významů. Význam slova pocházející z řečtiny však zůstává stejný, *demos* – lid a *kratos* – vláda. Moc je v lidech, lid je její původní nositel. Aby však demokracie mohla fungovat, je zde důležitý požadavek, že každý občan je schopen užívat svého rozumu a svědomí a dokáže ho používat ke společnému rozhodování

o politických záležitostech. Demokracie předpokládá politickou a občanskou informovanost a soudnost, připravenost podřídit své vlastní zájmy potřebám obecného blaha. Ovšem jak říká T.G.M.: „**Demokracie není jen formou státní, není jen tím, co je napsáno v ústavách, je to názor na život. Spočívá v důvěře v lidi, v lidskost a v lidství a není důvěry bez lásky a lásky bez důvěry.**“ Ve stanovách Junáka se píše, že smyslem naší činnosti je podpora všestranného rozvoje dětí a mládeže. Skautským posláním je umožnit mladým lidem vytvořit si vztah k demokracii a pochopit její principy.

CITÁTY T. G. MASARYKA K DISKUZÍ

- „**Demokracie je láska k bližnímu svému.**“ –
Ať je člověk jakýkoliv. Ať je to kluk nebo holka, blondák nebo tmavé pleti, ať umí 10 kliků nebo neudělá ani jeden. Pořád je to náš bližní. Mít někoho rád z podstaty toho, že je to tvůj bližní, i když si třeba nerozumíte, je těžké. Jakým způsobem prožíváte tyto vztahy?
- „**V demokracii nejde o vládu, ale o správu.**“ – Spravujete, nebo vládnete? Vidíte v tom nějaký rozdíl?
- „**Všechny složky musí být v harmonii, musí spolupracovat, jinak se systém zhroutí.**“ – Všichni členové musí spolupracovat, zvláště vedení. Máte v oddíle harmonii? Co děláte pro její udržení?
- „**Moc není neodvolatelná, ale je od voličů.**“ – Přestože nemáte v oddíle voliče, bez podpory členů to vůdce nezvládne. Jak se podporujete? Jak si dáváte najevo zpětnou vazbu?
- „**Demokracie znamená, že každý občan může říct po vzoru francouzského monarchy: ‚Stát jsem já.‘ Nebo skromněji: ‚I já jsem stát.‘**“ – Může každý člen vašeho oddílu říct o oddílu totéž? Každý potřebuje cítit, že je součástí. Jak se člen může cítit být součástí oddílu?
- „**Každý musíme snést mínění druhého. Demokracie znamená diskuzi.**“ – Jednáme v našem oddíle na rovinu? Jsme k sobě upřímní? Nedělá nám problém říct i kritiku? Je v našem oddíle místo pro různost názorů? Respektujeme se, i když spolu nesouhlasíme?
- „**Jen ať jsou spory, ale ať se bojuje s rozumem a poctivě.**“ – Jak řešíte konkrétní spory – s rozumem a poctivě? Dáváte prostor každému členovi k vyjádření svého postoje?
- „**Šťastný je ten, kdo má bohatý obsah životní, šťastný je ten, kdo dovede poctivým úsilím zčásti uskutečnit své ideály.**“ – Naším cílem není být dokonalý ale směřovat k dokonalosti, k ideálu. Bohatý obsah životní... co si pod tím představíte? Jaké jsou ideály skautingu / vaše vlastní?
- „**Nedovedeme-li milovat nepřítel, buďme k němu aspoň spravedliví.**“ – Jak jednáte se s lidmi, se kterými nevyhazíte dobře? Jste spravedliví?

REFLEXE

Zhodnoťte si průběh diskuze. Dostal se každý ke slovu? Nechte každého účastníka říct, co jej nejvíce oslovilo. Jaké myšlenky si z povídání odnášejí? Napište si podněty, které vstaly během diskuze, co třeba dělat v oddíle nebo v životě jinak. Citáty můžete vyvěsit na nástěnku. ✕

3 novinky ve výchově, které byste neměli minout

Sestavil Tom.

1

DĚTI SE LÍP UČÍ V NAMÍCHANÉ SKUPINĚ

Snažíme-li se děti něco naučit, máme občas tendenci rozdělit si je do skupin dle úrovně jejich dovedností. Dělalji to i učitelé ve školách, když rozdělují žáky na pokročilejší a pomalejší. Třebaže si tím můžeme ulehčit práci, většina psychologických studií ukazuje, že takové seskupování nemá na učení dětí prakticky žádný pozitivní vliv. Nedávno navíc v *Journal of Educational Psychology* vyšel výzkum, podle kterého dětem naopak prospívá učit se ve skupině, která je dovednostně rozmanitá. Psychologové zkoumali více než 200 000 dětí napříč 40 zeměmi a potvrdili tezi, že jim zpravidla pomáhá učit se dohromady. Slabší se posouvají díky vzoru silnějších; těm zase prospívá, mohou-li pomalejšími pomáhat.

2

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST ČESKÝCH ŠKOLÁKŮ JE NÍZKÁ

Začátkem září vydal Člověk v tísni rozsáhlou studii mediální gramotnosti českých středoškoláků. Výsledky jsou znepokojivé, dospívajícím chybí elementární znalosti o fungování médií. 52 % žáků nepozná běžný článek od reklamního; 30 % dospívajících považuje za veřejnoprávní médium dezinformační web *Parlamentní listy*; 52 % chlapců a dívek neví, že *iDnes.cz* patří premiéru Babišovi. Nejhuř si v mediální gramotnosti vedou žáci učilišť, 41 % z nich neví, že příspěvky na Facebooku označené „Sponzorováno“ jsou placená reklama. Studie Univerzity Karlovy zase odhalila, že jen desetina dětí ve věku 9–15 let pozná skrytou reklamu ve videích youtuberů. Mediální výchova je v plenkách, pomoci můžeme v oddílech. Podrobné výsledky jsou k vidění na bit.ly/med-gram.

3

POKRAČUJE AKTUALIZACE STEZKY A ODBOREK

Skauské výchovné nástroje procházejí změnami. Nedávno vydané odborky skautů a skautek se nyní rozrostly o dva nové kousky (Horolezec/Horolezkyňe a Filmař/Filmařka), jiné byly aktualizovány. Svému zavedení se přibližují také nové vlčky a nová světýlka (odborky vlčat a světlušek). Existují již v pracovní verzi a přes léto probíhalo jejich čilé testování, po němž nyní následuje další ladění. Práce pokračuje i na revizi stezek skautů a skautek, jejíž součástí je též úprava Nováčka a Nováčkovské zkoušky. Do jejich komentování se lze (do konce října) stále zapojit, nového Nováčka si dokonce již můžete nanečisto vyzkoušet v oddíle. Ve finální podobě by měl vyjít na jaře, hned po něm mají následovat hotové stezky. Více informací najdete na odborky.skaut.cz a revizestezky.skaut.cz. ✕

RADOSLAV ŠONSKÝ – DROBEK
Začínající lékař. Čerstvý ex-vůdce oddílu. Přes 8 let lesní i nelesní instruktor. Chronický rýpal. Technologický optimista.

Vůdcovská zkouška jinak?

Vůdcovská zkouška jinak má být, dle slov autorů, alternativně zpracovaným sborníkem textů k vůdcovské zkoušce. Tento sborník nemá být fragmentován podle jednotlivých kompetencí současného vzdělávacího modelu Junáka (jako oficiální příručka Vůdcovská zkouška), ale nabízet informace v ucelených textech. Vytvořit text pokrývající mnoho témat vůdcovské zkoušky se autorům bezesporu podařilo, ačkoliv mi v něm chybí jakákoli zmínka o práci s kompetencemi zaměřenými na osobnostní vlastnosti a postoje vůdců. Pokud jde o obsah knihy – autorům se podařilo velmi zajímavě, čtivě a prakticky zpracovat i složitá témata z oborů jako jsou personalistika, hospodaření, psychologie, pedagogika a právo. Je patrné, že autoři jednotlivým oblastem dobře rozumí a předávají tak aktuální poznatky. Jinde se autoři tak dobře s obsahem neporvali – kapitoly *Skauská výchovná metoda*, *Plánování* a *místy* i *Komunikace* se přes zjevnou snahu nedokázaly vyprostit ze zajetých kolejí. Nedařilo se jim uvádět relevantní a praktické příklady, do hloubky zpracovat aktuální témata, mezi která patří práce s novými technologiemi, využití atraktivního symbolického rámce k přenosu hodnot, mediální výchovu, občanskou angažovanost nebo aktualizaci SVM (do které loni přibyl jeden nový bod). Publikaci z mého pohledu škodí i grafické pojetí. Text je s výjimkou několika málo kapitol jen místy rozbit nadpisy a rámečky s příklady či opakováním, jinak ale čtenáře na můj vkus až příliš často zahltí odstavec přes půl a více strany. Celkově tak kniha sice vybízí k začtení se, ale problém může nastat, pokud čtenář potřebuje získat konkrétní informaci a nemá čas strávit jejím hledáním dlouhé minuty. Kniha tak podle mého bude sloužit spíše jako základní učební text než pomocník, ke kterému se čtenář vrátí pro zopakování. Přes výše zmíněná negativa je publikace obohacujícím příspěvkem do současné nabídky tištěných vzdělávacích textů. Bylo by ale skvělé, pokud bychom měli ambici vytvořit pro své vůdce učební materiály, které by dokázaly skloubit na vyšší úrovni obsahovou i grafickou stránku. Ideálně i v kombinaci s elektronickou formou, která je a bude do budoucna čím dál vyhledávanější a také výrazně hůře podléhá zastarávání. Takto budoucími i současnými vůdci nezbývá, než vybírat z existujících publikací tu, která vyhovuje nejlépe jejich potřebám. Mohou nově sáhnout i po *Vůdcovské zkoušce jinak*. ✕

EMA ZEŽULOVÁ

Vede smečku rozverných včát v Břeclavi. Ráda ruší tradiční akce a hledá nové podněty pro činnost.

5 největších nešvarů při vedení včát a světlušek – díl první

Nemůžeš, přidej víc! Pro včata a světlušky slovo nejde existuje

Možná jste velmi nakažlivou píseň „Když nemůžeš, tak přidej“ s radostí přidali do táborových zpěvníků. Z programů pro včata a světlušky byste tento přístup ale měli vyškrtnout. Mimochodem, já tu píseň nenávidím, ale moje včata ji milují.

ČÍM VÍC AKCÍ, TÍM LEPŠÍ ODDÍL, NEBO NE?

Hlásíte se do nových projektů, které se objevují na Křižovatce, každý víkend máte oddílovou nebo střediskovou akci, děti vám v rojích a smečkách plní na schůzkách stezky, na výpravách vlčky či světýlka, k tomu další úkoly předepsané střediskem, chystáte se na okresní jamboree a už raději trénujete na příští ZVaS. Vedle toho vás čeká návštěva v domově důchodců, útulku pro psy a také úklidová akce kolem místní říčky. S dětmi na klubovně dokončujete nové skříně a příští měsíc se vrhnete na knihovnu. Do toho všeho musíte plnit předepsaný výchovný plán, který jste si určili na plánovací poradě, chystat hry v rámci celoroční hry a na každé schůzce pracovat s časopisem *Světýlko*.

Na zhodnocení nebo změnu není čas, protože už teď nestíháte nachystat výpravu, která vás čeká příští týden. Možná právě teď je správná chvíle se zastavit a zamyslet, jestli toho na vás a vaše včata či světlušky není příliš.

CO JE ŠPATNĚ?

Děti mají v dnešní době velmi organizovaný svůj volný čas. Ve škole skrze pevně stanovené vyučovací hodiny, po výuce je čekají kroužky nebo sportovní tréninky. Doma plní úkoly a další povinnosti. Na hraní, zábavu a spontánnost už nezbývá příliš času. Skautské oddíly mají dětem nabízet, co jinde nenajdou. Mimo všestranný rozvoj především hry, přátelský přístup a oddech. Pokud ale i vy na svěřené děti budete vyvíjet velký tlak a přehnané požadavky, mohou z toho být přehlcené. Sami se kluků a holek zeptejte, jaké jiné činnosti dělají mimo oddíl. Možná budete překvapeni, jak málo volného času mají.

Vlčata a světlušky si ve svém volnu potřebují hrát. Pokud po nich budeme vyžadovat plnění mnoha povinností,

nemusí nápor ustát. V množství zadaných úkolů se začnou ztrácet. Rozplynou se rozdíl mezi stezkou, Nováčkem, vlčky či světýlky a ZVaSem. Může se vytratit i radost z vlastního posunu. Nebo si svého zlepšení v důsledku velkého množství úkolů zkrátka nevšimnou.

Následkem mnoha požadovaných úkolů o sobě děti mohou začít pochybovat, protože všechny zadané povinnosti nezvládají. Hrozí, že se v množství úkolů přestanou orientovat. To může zapříčinit i jejich odchod z oddílu, protože neustály příliš velký tlak a vysoké požadavky nebo jim chyběly volné chvíle pro trávení času s rodinou, kamarády nebo rozvoj jiných zájmů.

JEŠTĚ JE ČAS TO ZMĚNIT

Myslím si, že dobrá smečka či roj nemusí být zapojeny do všech akcí Junáka a plnit vše, co se jim nabízí. Je důležité si z široké palety témat vybrat to, které je nám blízké. A nejlepší je se o směřování oddílu poradit i s dětmi. Ty vám samy poví, co je nejvíce baví a co by chtěly na schůzkách či akcích dělat.

Následně si na poradě s vedoucími řekněte, kam chcete vám svěřené děti směřovat a posouvat. Pro roční činnost si vyberte maximálně tři témata, která jsou pro vás důležitá. Já si při plánování vždy představím, co by děti měly na konci roku umět a podle toho stanovujeme naše vize a plány. Nebojte se být v plánech skromní a minimalističtí. Myslete na to, že se se svěřenými dětmi vídáte jen omezený čas v měsíci a máte omezené prostředky a možnosti, jak na ně působit.

Až si stanovíte, kam chcete s vlčaty či světluškami za rok dojít, přemýšlejte, které nástroje, akce a prostředky jsou pro vaše cíle důležité a které nikoliv. V této fázi naopak buďte odvážní. Nebojte se rušit akce nebo aktivity, které děláte každý rok. Vždy si říkejte, že to děláte pro děti, aby v oddíle co nejdéle vydržely a líbilo se jim tam.

Nemusíte mít strach, že by váš program ztratil na atraktivitě. V tomto věku je důležité věnovat se krátkým rozmanitým aktivitám, při kterých jste dětem neustále k dispozici a pomáhat jim se malými krůčky rozvíjet. Je to mnohem účinnější, než je zavalit úkoly a potom nestíhat. Když nemůžete, zpomalte a dělejte jen to, co považujete pro rozvoj vašich dětí za nejdůležitější. Rozhodně vás nenabádám, abyste rozvoj dětí zanedbávali a omezili svou činnost na úplné minimum. Ani jeden extrém není žádoucí. Důležité je vyjasnit si, kam chceme s dětmi dojít a podle toho vybírat akce a činnosti. ✕

FOTO: PETR ROBINSON KALOUSEK

MICHAL MEDEK

Ředitel Kaprálova mlýna, od roku 1999 se věnuje úsporám energie v budovách a jejich využití ve vzdělávání (např. v programu Ekoškola), přednáší environmentální výchovu na Masarykově univerzitě.

Úspory energie v klubovnách

Jak na ně a jak z nich udělat dobrodružství pro děti

Dobře víme, jak je pro skautský program důležité prostředí, kde se odehrává. Tábory proto situujeme do hezkého přírodního prostoru. Učí nás to skromnosti a omezení našich potřeb. V případě kluboven má řada středisek bohužel možnosti výběru omezené. A to i přesto, že ty vytváří prostředí pro celoroční činnost. Na následujících řádcích se podíváme na potenciál, který klubovny skýtají jak v oblasti úspor energií, tak i pro realizaci ekologické části skautského programu.

Na úvod je potřeba říci, že není podstatné, zdali je klubovna umístěna ve staré unimo buňce nebo v nové budově. Důležité je, jak přemýšlíme nad jejím provozem a jak ji využíváme ve svém programu. Ve skautské výchově nejde o dosahování špičkových parametrů ekologického provozu, ale o využití toho, co máme k dispozici pro rozvoj znalostí a dovedností členů oddílu. Sebeekologičtější klubovna bude mít nulový výchovný efekt, pokud z jejího provozu neuděláme programové téma ať už přímo (aktivity během schůzek) nebo nepřímo (dostupné informace o ekologických opatřeních). To, co si členové oddílu vyzkouší na klubovně, mohou posléze aplikovat i doma nebo si zjištění odnášet do dalšího života.

Pojďme se nyní podívat na opatření vedoucí ke snížení spotřeby energie v klubovně.

TEPELNÉ ZTRÁTY

Největší množství energie se spotřebuje na „výrobu tepla“, tedy na vytápění a ohřev teplé vody. Platí to pro domácnost stejně jako pro klubovnu. V domácnosti bez ekologických opatření tyto dvě položky tvoří 80 % celkové spotřeby energie, proto se na ně zaměříme.

V případě vytápění se jednak snažíme minimalizovat množství potřebného tepla a jednak, můžeme-li, vytápět zdrojem, který má co nejmenší dopady na životní prostředí.

Z hlediska tepelných ztrát je nejefektivnějším opatřením zateplení stropu. Nejenom, že tudy uniká nejvíce tepla, ale zateplení vodorovného povrchu je snadné a levné, lze k němu částečně použít i různé zbytkové materiály. Náročnějším zateplováním se zde zabývat nebudeme, snad jenom uvedeme, že v běžném jednopodlažním cihlovém domku má každá koruna investovaná do výměny starých kastlových oken 3–5× nižší úsporný efekt než koruna investovaná do zateplení obvodových zdí a 9× nižší efekt než koruna investovaná do zateplení stropu.

Tepelné ztráty starými okny můžeme snížit izolací škvír, kterými kolem okna fouká. Střešní okna mají podstatně větší tepelné ztráty než okna ve stěnách o srovnatelném zasklení, handicap lze zmírnit zastiňovací roletou, jež zabrání vyzařování tepla oknem.

VYTÁPĚNÍ

Regulace vytápění je v klubovnách většinou nejefektivnější investicí. Dnes je možné levně pořídit programovatelné hlavice na ventily radiátorů nebo centrální termostat. Podle místních podmínek je pak nastavíme tak, aby se místnost začala ohřívat v dostatečném předstihu před schůzkou a vytápění skončilo co nejdříve. Neustálé topení „aby nevychladly stěny“ je stejný nesmysl jako dolévání vody do děravé sklenice pro případ, že se budu chtít napít. Teplotu pro temperaci místnosti v době, kdy zde nikdo není, lze nastavit odstupňovaně. Například pro zimní prázdniny či víkend 10 °C a 15 °C pro dobu mezi schůzkami v týdnu.

Jednoduchým opatřením u nezateplených budov je zamezení přehřívání zdí za radiátory, které zvyšuje tepelné ztráty v těchto místech. Efekt tohoto opatření se obtížně kvantifikuje, ale půjčíte-li si termokameru a vyfotíte stěnu s radiátory s tepelně odraznou fólií a bez fólie, uvidíte rozdíl hned.

Pokud máte možnost ovlivnit způsob vytápění a ohřevu vody v klubovně, řešíte trojúhelník mezi náročností obsluhy, cenou a dopadem na životní prostředí. Neekologičtějšími řešeními jsou obnovitelné zdroje – v podmínkách kluboven se jedná o dřevo. Pro rychlé zatopení jsou lepší teplovzdušná kamna s menší akumulací o odpovídajícím výkonu (20–60 W na 1m³ místnosti dle zateplení budovy). Zrychlení ohřevu vzduchu v místnosti lze pomoci ventilátorem.

Další kategorií jsou technologie, které využívají fosilních paliv, ale aktuálně nejšetrnějším možným způsobem. V případě elektřiny to jsou tepelná čerpadla, v případě plynu kondenzační kotle.

ELEKTŘINA

Nejdražší, a z hlediska spotřeby přírodních zdrojů nejméně příznivé, je vytápění elektřinou. K výrobě 1 kWh elektřiny je totiž potřeba spálit 3–4 kWh primárního paliva (50 % elektřiny v ČR je z uhlí). Proto se její spotřebu snažíme minimalizovat, a to nejenom při vytápění, ale i při ohřevu vody, tím, že nemáme zbytečně velký bojler a čas ohřevu na programujeme tak, aby byla teplá voda k dispozici jen když ji potřebujeme. Plýtvání (teplou) vodou u pákových baterií, které vždy otvíráme na plný průtok, lze snížit přiškrcením rohových ventilů pod umyvadlem.

Skrytými žroutem elektřiny jsou starší čerpadla cirkulace vytápění a teplé vody. I jejich provoz můžeme nastavit tak, aby byl v souladu s vytápěním klubovny.

Spotřeba elektřiny na osvětlení není tak zásadní, jak si většina lidí myslí, a je zbytečné dělat kompromisy mezi intenzitou osvětlení a spotřebou. Protože intenzita záření klesá exponenciálně se vzdáleností, má smysl zkrátit vzdálenost mezi zdrojem světla a osvětlovanou plochou (např. spustit zářivky z vysokého stropu). Pokud se vám zdá, že žárovky v klubovně nic nevydrží, zkuste si příště koupit značkové LEDky.

VYUŽITÍ V ODDÍLOVÉM PROGRAMU

Úspory energie jsou vděčným tématem nejenom pro různé experimenty, ale i pro aplikaci poznatků z fyziky do praktického života.

Nejjednodušší aktivitou je sledování spotřeby energií a případně i vody v průběhu roku. Zjišťování odpovědi na otázku „kolik“ nás totiž záhy přivede k otázce „proč“, která z nás dělá badatele.

Údaje o spotřebě nám v kombinaci se sledováním venkovní teploty vzduchu pomohou získat představu o efektu realizovaných úsporných opatření. K tomu, abychom si udělali obrázek o teplotě vzduchu v klubovně v době, kdy zde nikdo není, nám může pomoci půjčit si z některé domácnosti meteostanici se záznamem teplot vzduchu nebo alespoň interiérový teploměr s pamětí nejnižší hodnoty.

Náročnější je energetický audit klubovny. Tedy celkové zhodnocení hospodaření s energiemi a návrh úsporných opatření. Lze k němu využít materiály dostupné na [☞ bit.ly/2Nv5Km9](https://bit.ly/2Nv5Km9), které pro žákovský audit budovy školy v rámci programu Ekoškola vytvořilo Sdružení TEREZA. Pomocníkem pro rámcový výpočet tepelných ztrát budovy jsou on-line nástroje na portálu [☞ tzb-info.cz](https://tzb-info.cz). Návrhy opatření s vámi jistě rád probere profesionální energetický auditor nebo specializovaný projektant.

Od realizace energetického auditu klubovny je už jen malý krůček ke splnění odborky Zelený Edison. Jejím cílem je získání přehledu o technologiích a postupech šetrných k životnímu prostředí v určité oblasti lidské činnosti. Oblast úspor energie v klubovně a domácnosti přímo navazuje na bod stezky Šetrné chování.

DALŠÍ VYZKOUŠENÉ AKTIVITY JSOU:

- Měření příkonu a spotřeby jednotlivých elektrických spotřebičů. Měřicí přístroj, wattmetr, může kolovat po domácnostech spolu s deníkem, na závěr získáme hezký přehled o rozdílech mezi různými modely stejných spotřebičů. Také můžeme zjistit, kolik stojí nabíjení mobilu za celý rok nebo hodina hraní počítači. Wattmetry půjčují ekologické poradny a některá ekocentra.
- Experimentální výpočet energie spotřebované na ohřev takového množství vody, které vystačí na jedno osprchování. Stačí, když si členové oddílu doma změří teplotu vody, množství vody na osprchování (zašpuntováním vany nebo na vodoměru) a teplotu studené vody, kterou bylo potřeba ohřát. Každý bude překvapen, jak se liší zjištěné hodnoty podle osobních zvyklostí.
- Místa úniků tepla z klubovny nejlépe zjistíme termokamerou. Cena termokamer klesla v posledních letech natolik, že je používají i myslivci k vyhledávání zvěře, a je tím pádem čím dál snadnější si je někde

půjčit. Použít lze i infračervený teploměr, pak je ale potřeba si vytvořit náskres klubovny a do něj zaznamenávat hodnoty jednotlivých měřených bodů. Měření provádíme nejlépe v době, kdy je velký rozdíl vnitřních a venkovních teplot a měření nemůže zkreslovat sluneční záření.

- Pokud si půjčíme luxmetr nebo si do smartphonu se senzorem světla nainstalujeme příslušnou aplikaci, můžeme nejenom srovnávat intenzitu osvětlení z různých zdrojů, ale třeba i zjistit snížení prostupu světla přes různé typy oken v závislosti na zasklení.
- Zkusíme si podle některého z mnoha návodů na internetu vyrobit sluneční vaříč. Stačí i papírová krabice vyložená odraznou fólií nebo hliníkový reflektor z alumatky za ešusem. Pro snížení tepelných ztrát nádoby je vhodné ji zabalit do sáčku na pečení. Při správné instalaci budete překvapeni rychlostí ohřevu – reflektor o velikost čtvrt čtverečního metru dokáže ohřát půl litru vody na 80 °C za půl hodiny.
- Když víme, kolik energie je potřeba na vytápění a ohřev vody v klubovně, můžeme lehce simulovat, jak by ji pokryly jednotlivé zdroje – kolik by stálo jejich pořízení a provoz. Nesmíme přitom zapomenout vzít v potaz jejich účinnost.
- Zajímavou simulační hru o úsporách energie pro skautský věk nabízí pod názvem *Jak vylepšit dům* Ekocentrum PALETA, náročnější variantu hry na stejné téma pro rovery vytvořili v Kaprálově mlýně.

Všechny tyto aktivity je možné s oddílem realizovat i na skautské ekozákladně Kaprálův mlýn, kde jsou potřebné pomůcky i k dalším hrátkám s energií, například rotaped, na kterém se šlapáním vyrábí elektřina.

Metodickou inspirací pro využívání budov k výchově a vzdělávání je mezinárodní program Ekoškola, který v ČR vede Sdružení TEREZA. Na webu [☞ ekoskola.cz](https://ekoskola.cz) lze nalézt jak tipy na šetření energií, tak i náměty na aktivity pro různé věkové skupiny od benjamínek po rovery. Pro experimentování se slunečním zářením jsou v angličtině materiály projektu WOSM Scouts Go Solar, které lze získat na [☞ scout.org/scoutsgosolar](https://scout.org/scoutsgosolar). ✕

Článek vznikl v rámci projektu EGO x ECO realizovaném Skautským institutem a podpořeným grantem hlavního města Praha.

FOTO: KAPRÁLŮV MLÝN

Následuje první díl seriálu příběhů – příběhů lidí tvrdě zkoušených minulým stoletím. Umožňují nám přiblížit dnešní mládeži, jak silné mohou být hodnoty skautského slibu. **Věrně v každé době**, ta slova zde nesou zvláštní poselství. Příběh můžete číst s oddílem a následovat jej programem na další straně.

Lilie z lágru

Příběh vězně, rytíře a skauta Zdenka Zeleného – Kádi, který bojoval proti útlaku a hledal a nacházel nové cesty

Když přišel desetiletý Zdeněk Zelený poprvé do oddílové klubovny v pražských Emauzích, stál ve dveřích tichý a stydlivý kluk. Maminku jeho plachost znepokojovala, a protože se znala s paní Svojsíkovou, manželkou zakladatele českého skautingu, přihlásila syna do oddílu. Za 2. světové války, kdy skautskou organizaci nacisté zakázali, Zdeněk prokázal neobyčejnou houževnatost a statečnost jako člen Obrany národa.

Získal přezdívku „Káďa“, protože tajné zprávy pro odboj ukrýval na půdách, kde se nacházely káďe s pískem pro případ požáru. Také utekl z lágru u norimberské továrny, kde byl nuceně nasazen. Měsíce se ukrýval na Slovensku, v Maďarsku, „na lehkó“ přešel rumunské Transylvánské Alpy. Zapojil se i do Pražského povstání v květnu 1945.

Svůj pevný a zásadový charakter prokázal v roce 1951 během devítiměsíčního komunistického vyšetřování v kobkách ostravského vězení a během devítiletého věznění na Mírově a v jáchymovských a příbramských uranových lágrech. Káďa, zakladatel pražského skautského střediska Maják, zemřel 21. února 2018 v 93 letech.

NACISTY ODBROJIT TĚŽÍTKEM

Zdeněk Zelený se narodil 1. prosince 1924 v Praze v rodině ruského legionáře. Za druhého tatínka označoval svého oddílového vedoucího pátera Metoda Klementa: „Vynikající člověk. Měl pro nás ohromné porozumění, vůbec mu nevadilo snížit se k dítěti. S ním jsem se učil postarat se o sebe a i o druhé, poznával jsem, co je bratrství a dobrý skutek,“ vzpomínal Káďa na člověka, kterému dal slib, že až bude příležitost, sám oddíl založí.

V devatenácti měl Zdeněk Zelený za sebou zbrojní průmyslovku, obor puškař a obdržel předvolání na nucené práce do Norimberku do fabriky Hermann-Göring-Werke. Tady nastupoval na dvanáctihodinové směny, spal v lágrových barácích pro 500 lidí.

Když spojenecké letectvo vybombardovalo část fabriky a bomby zasáhly kartotéku, domluvil se Zdeněk se čtyřmi přáteli, že spolu utěčou. Cigaretami uplatil staršího

vrátného, který v poškozené kartotéce našel jejich karty a spálil je. Každý den ušli desítky kilometrů, žebrali o jídlo nebo ho kradli, spali obvykle přes den a večer a v noci pokračovali v cestě na východ.

V Rumunsku pomáhali rybářům na moři. V Ploješti, kde se v té době nacházely největší ropné rafinerie, objevili v odpadních kanálech pramínky tmavé mazlavé hmoty, kterou sbírali do konví a směňovali za chleba se starými lidmi. Mazut se používal k topení.

Po měsících putování se Zdeněk vrátil zpátky do Prahy, stále okupované jako součást protektorátu. Tatínek pro něj našel úkryt na vltavském nábřeží, kde dnes stojí známý Tančící dům. Káďa se schovával asi deset dní v podzemí domu, který pobořilo spojenecké bombardování. V této době se zapojil díky tatínkovi do odbojové organizace Obrana národa.

Jako spojka měl za úkol přenášet zprávy, prostřednictvím kterých se kromě jiného připravovalo národní povstání. V květnu 1945 se aktivně účastnil bojů. A mimo jiné se mu povedl husarský kousek. Odbrojoval posádku německého vojenského auta těžítkem – maketou pistole.

SNAD BŮH TOMU TAK CHTĚL, NAPSALY MU DĚTI

V srpnu 1945 splnil slib, který dal páteru Klemetovi. Oslovil asi patnáct dětí mezi 10 až 15 lety z pražského Podskalí a založil družinu Lišáků. Scházeli se v parku na Karlově náměstí před kostelem sv. Ignáce ve vypuštěném bazénku. Tak vzniklo skautské 47. středisko Maják.

Členové nového oddílu se bezprostředně zapojili do charitativní činnosti, starali se například o navrátilce

z koncentračních táborů. Do oddílu byli po čase přijímáni i neslyšící chlapečci, kterých se zde v krátké době scházelo téměř 50. Káda se naučil znakovou řeč a odezírání a zanedlouho vznikl samostatný skautský oddíl Tetřevi. Z tohoto období si Káda uchovával lístky, které mu děti na otázku, proč šly do skauta, napsaly:

- „Snad sám Pán Bůh tomu tak chtěl, že jsem se dostal do katolického a dobře organizovaného oddílu Junáka.“
- „Pohnutkou je u mne společnost chlapců stejného věku, poněvadž jsem se se spolužáky mimo školu stýkal jen málokdy. Líbí se mně i skautská zásada, která nařizuje milovati vlast a chránit slabšího.“
- „Těšil jsem se, až budu mít dostatečný věk, abych mohl do družinky a hlavně o prázdninách jeti na tábor.“

Zájem o Junáka byl po válce ohromující. V té době se do něj přihlásilo kolem 250 tisíc členů. V únoru 1948, kdy zemi ovládli komunisté, v Junáku vznikl Ústřední akční výbor. Ten začal organizaci různě omezovat. Junácká organizace byla rozhodnutím výboru následně plně podřízena Československému svazu mládeže a oddíly, které se odmítaly podrobit, byly v podstatě nuceny se rozejít.

Tak začala postupná likvidace celého hnutí. Jako první přišly na řadu oddíly s křesťanskou výchovou. Skauti z Majáku pokračovali tajně: v Bohosudově, Příbrami a Praze, kde Káda vedl oddíl roverů.

ŠÍŘIL POSELSTVÍ ČESKÝCH BISKUPŮ

Zdeňka Zeleného – Kádu zatkla šestice estébáků 13. ledna 1951. Po devítiměsíčním martyriu ho Státní soud v Brně odsoudil k 15 letům vězení. Jeho spis obsahuje všemožná obvinění. Chystal prý útěk přes hranice jednoho bohoslovce, vyzbrojoval prý špionážní velezrádnou skupinu a usiloval o svržení lidovědemokratického zřízení. Ve skutečnosti toho Káda proti režimu tolik neudělal. Kopíroval a šířil biskupský pastýřský list.

Co Káda všechno během devítiměsíční vyšetřovací vazby zažil, nevíme. Prostě o tom nechtěl mluvit: „Osobně nerad vykládám nebo snažím se vždycky slušně mluvit o těch záležitostech, kde teče krev. Kdo to prožil – má svoje zážitky, svoje následky. Vykládat o tom? Ono to jde špatně ven.“

Zdeněk Zelený mezi lety 1951 a 1960 prošel téměř dvěti lágry a věznicemi. Vypráví o pevném přátelství, které tam navázal, o skautském bratrství, které se v lágrech projevovalo službou ostatním. Vzpomínal, jak mu spoluvězni pomohli s bolavým zubem. Bez umrtvení mu ho vytáhli nějakým hákem. Zažil takřka vše, co komunistický režim pro lidi jeho druhu přichystal: buzeraci, hlad, zimu, korekce, dřinu v uranových dolech.

LILIE Z LÁGRU, SYMBOL SVOBODY, VZDORU PROTI BEZPRÁVÍ A SKAUTSKÉHO PŘÁTELSTVÍ

Káda v příbramském táboře Vojna založil pracovní partu složenou z deseti skautů. Společně byli určeni na stavbu mimo lágr na sídlišti Březové hory. Tady si vytvořili ve zdi jednoho staveného paneláku skryš, kde jim skauti z venku zanechali fotoaparát. Kádovi se v polovině padesátých let podařilo tajně nafotit politické vězně, tábor a příbramské staveniště.

S ostatními skauty-mukly sesbírali z vypálených pojistek plátky stříbra. Měsíce trvalo, než měli vzácného kovu tolik, aby z něho odlili skautskou lilii. Ukryli ji ve zdi jednoho domku sídlišť. Až po mnoha letech ji vykopali. Káda vše, co shromáždil, tedy fotografie, písemnosti, kresby vězňů, předměty z lágru uchoval v pečlivě vedeném domácím archivu.

I po propuštění na amnestii v roce 1960 Zdeňka sledovala StB. Káda říká, že se musel chovat opatrně, jeho propuštění bylo pouze na podmínku trvající deset let. Zdeněk pracoval u Staveb silnic a železnic jako údržbář. Dál se scházel se skauty, udržoval kontakty s kněžími, uchovával nádeje, že se blíží doba, kdy se skaut obnoví.

To se stalo v době Pražského jara 1968, kdy se režim částečně uvolnil. V dubnu toho roku se probudilo středisko Maják a pod ním 19 oddílů. Jenomže už za pár měsíců byl se vším nadšením konec. Uvolnění bylo tvrdě potlačeno invazí vojsk Sovětského svazu, který držel nad ostatními komunistickými státy svou moc. Těžko popsat zklamání, které Káda prožil s příchodem normalizace. Skauting byl opět postaven mimo zákon, majetek oddílů rozkradli pionýři, Káda se dostal zase pod dohled StB.

V roce 1989 mu už bylo 65 let, ale dožil se pádu komunismu. Svůj skautský slib splnil potřeť. Maják existuje dodnes. A Káda patří mezi legendy skautského hnutí v naší zemi.

Poslechněte si celý příběh jako audio! S využitím Kádových autentických výpovědí jej připravil a vypráví Mikuláš Kroupa na Českém rozhlasě – bit.ly/2D0Eqs4 (48 minut).

Seriál vzniká ve spolupráci s organizací **Post Bellum**, která pečuje o uchování a šíření vzpomínek generací minulých režimů. Na stránkách jejího projektu **Paměť národa** je k dispozici celá řada dalších vyprávění – pametnaroda.cz. →

KDO TO BYL MUKL?

Skauti a skautky poslouchající příběh budou některé pojmy možná potřebovat vysvětlit. Slovem mukl byli v 50. letech označováni českoslovenští političtí vězni. Podobně se hodí ujasnit, co byla StB či další věci, na něž se budou členové ptát.

ŠTĚPÁN KÁŇA – KÁNĚ
Skautuje v Břeclavi, studuje v Brně.
Zabývá se historií skautingu i jeho
myšlenkovými základy.

Ve spolupráci s odborem **Skauting pro všechny**, který podporuje oddíly v rozvoji podmínek pro děti se specifickými potřebami.

Bratrem každého skauta a přítelem všech lidí dobré vůle

Příběhy pamětníků jsou silné, inspirující, ukazují správný směr. U toho Kádového je tomu nejinak. Káďa byl statečný a odvážný, když utekl z německé továrny a zapojil se do odbojové skupiny. Byl věrný skautské myšlence, když v lágru odlil ze stříbra skautskou lilii. Byl pravdivý, když splnil sliby o založení oddílu. Motivy a témata z jeho života by vystačily snad na rok oddílové činnosti. Ale Káďa byl také bratrem každého skauta a přítelem všech lidí dobré vůle. Měl totiž otevřené a obětavé srdce a nebál se pro druhé udělat maximum: „Káďa se naučil znakovou řeč a odezírání a zanedlouho vznikl samostatný skautský oddíl Tetřevi.“

I v dnešní době chodí do oddílů mnoho dětí s různými, více či méně zřejmými **handicapy**. Jejich přítomnost pro nás je zajímavou zkušeností. Dozvídáme se díky nim mnoho nového, zažíváme nečekané věci, získáváme přátele – bratry a sestry – kteří nás mohou o hodně obohatit.

Cíle	Účastníci vidí v příběhu konkrétní příklady slibu a zákona; vnímají péči o vztahy v oddíle jako jeden ze způsobů jejich naplňování; zažívají a vnímají běžné oddílové situace s ohledem na handicap, které se mezi dětmi běžně vyskytují
Účastníci	Skautky a skauti
Délka	1,5–2 hodiny (oddílová schůzka)
Pomůcky	Šátek, kartičky s rolemi

NA ZAČÁTEK

Oddílovou schůzku **uvedte příběhem** Zdeňka Zeleného. Položte dětem otázku, zdali vidí v příběhu konkrétní příklady naplňování skautského slibu a zákona a které to jsou. Zkuste Káďu charakterizovat co nejvíce přídavnými jmény (vlastnostmi). Pokud si děti nevzpomenou na období oddílu Tetřevi, připomeňte jim ho a nezapomeňte jej rozebrat z pohledu skautských hodnot.

V ROLI S HANDICAPEM

Poté se členů zeptejte, zda mají zkušenost s kamarádem s nějakým handicapem a jaká ta zkušenost je. Následuje **rolová hra**, ve které se děti vžijí do postavy, již jim určíte losem. (Pokud by se někomu aktivity přičily, alternativou je pasivní pozorování ostatních.) Potřebovat budete kartičky s různými rolemi, například: „*Neslyšíš úplně dobře. Potřebuješ, aby lidi zřetelně vyslovovali, nešeptali a aby na tebe nemluvalo víc lidí najednou. / Máš potíže se čtením...*“ (Připravené role najdete na bit.ly/role-lilie.) Dvě třetiny účastníků dostanou kartičky s podobnými omezeními; ostatní pak instrukci „*Chovej se jako obyčejně (žádná role)*.“ Vysvětlete, že cílem je zkusit si představit a zažít, co mohou různé potíže obnášet. Ve chvíli, kdy jsou role rozdané a jasné, **pokračujte ve schůzce** cca 30 minut jednou či dvěma běžnými aktivitami. Ideálně at jsou trochu rozdílné a vyniknou při nich různé typy rolí.

REFLEXE

Aby si děti z programu něco odnesly, je nezbytné **společné zkušenosti pojmenovat**. Můžete se ptát: *Komu se dařilo chovat se podle své role? Jak jste se v ní cítili? Projevila se vaše role navenek; pokud ano, jak? Zažil někdo v rámci své role, že se k němu chovali ostatní tak, jak potřeboval? Všimli jste si, že někdo může potřebovat pomoc? Jak jste zjišťovali, jak pomoci a pomohli jste? Co bylo nejtěžší?* Možná jsme zjistili, že různí lidé se ve stejné roli chovali různě. Možná si někdo sám řekl o pomoc a někdo ne... Můžeme se **vrátit na začátek schůzky**, k tomu, koho známe s nějakým handicapem. Zjistili jsme dnes něco, co nám může pomoci v kontaktu s někým se specifickými potřebami?

Každý z nás něco potřebuje. Pokud máme mezi sebou důvěru, můžeme se o tom povavit. Co každý z nás potřebuje, aby se v naší družině a v našem oddíle cítil dobře? A co pro to můžeme udělat?

PŘESAH DO ODDÍLU

Káďa z úvodního příběhu se naučil znakový jazyk, aby mohl komunikovat s novými bratry v oddíle a tím jim tak mohl přiblížit skauting. A co u nás? Základem je vnímat jednotlivé členy jako individuality a respektovat je, k jednotlivým odlišnostem přistupovat otevřeně a kreativně. Hledat společná řešení založená na potřebách. Vedoucí nemůže znát vše, je dobré se ptát. Bavit se o konkrétních specifikách s rodiči. Vytvářet pro děti přiměřeně bezpečné prostředí.

Chcete-li se dozvědět víc nebo si s tématem nevíte rady, můžete se ozvat odboru Skauting pro všechny (spv@skaut.cz), kde vám poradíme. V činnosti lze využít brožurku **Aby byly zážitky pro všechny**, která byla vedoucím spolu s časopisy distribuována v roce 2014. Ke stažení je spolu s dalšími materiály na spv.skauting.cz.

Upozornění: Dobře zvažte situaci ve svém oddíle s ohledem na konkrétní členy a jejich handicap. Pokud ve vztahu ke specifickým potřebám konkrétního člena panuje napětí, může tato aktivita oddílovému duchu (či nějakému skautovi či skautce) nejen pomoci, ale i ublížit. ✘

PETR NEUMANN – PEŤA
Působí ve vzdělávacím týmu
Srnky na Praze 8, dříve vedl
oddíl ve středisku Silmaril.

Víme všichni, kam kráčíme?

Co můžeme dělat, abychom byli dobrý tým

Všichni nakonec táhneme za jedno lano, chceme dělat co nejlepší program, vychovávat v duchu slibu a zákona. Vedení oddílu nás má všechny naplňovat. Protože ať už je nám 15, 21 nebo 50, chceme z toho získat pocit smysluplné činnosti, pořádně si to užít a něco se při tom učit. Aby tomu tak bylo, potřebujeme:

- společně vědět, kam směřujeme („o co nám jde a co budeme dělat“),
- mít prostor pro vyjádření se a osobní realizaci („dělat to, co nás baví, v čem jsme dobří, v čem se chceme zlepšovat, případně zkoušet něco nového“),
- mít odvalu přijmout odpovědnost za své úkoly a do určité míry i za počínání druhých a týmu jako celku (převzít iniciativu tam, kde cítím, že je potřeba).

Tyto tři předpoklady dobré týmové spolupráce se pokusím rozvést.

SPOLEČNĚ VĚDĚT, KAM SMĚŘUJEME

Na začátku roku doporučuji vytvořit pro oddíl plán toho, co se bude dít (odvíjející se od určité vize, tradice a aktuálních potřeb). Je praktické ho mít sepsaný a uložený na jednom místě, kam budou informace přibývat. O tom, co nás čeká na výpravě, v zimě na horách nebo co se dělo na posledních schůzkách. O tom všem bychom totiž měli mít všichni možnost vědět, dočíst se a doslechnout se, být tak u toho. Ať už v dokumentech na cloudu (co je psáno, je dáno), či v živých rozpravách na radách a neformálních setkáních. Po vídeje si o tom, co bylo, co je a bude. Jedině pokud se věci pojmenovávají, vtahují nás do děje, podněcují naše přemýšlení a činnost. S dokumenty a vším řešením to netřeba přehánět (v lese nebo při stavbě tábora nám třeba již nemusí být k ničemu). Měl by ale mezi námi být někdo (typicky vedoucí oddílu, nikoliv však nutně, můžeme se třeba střídat), kdo by měl upínat zrak k plánu „naší cesty“ a připomínat jej. Důležité je neztratit se, společně vědět, co je nyní třeba. Protože tým, který ví, co ho kdy čeká, kdo v něm má co na starosti, bude akceschopnější a jeho členové budou mít menší sklon k frustraci. Jinými slovy: sdílení společných plánů a informací vede k vyšší motivaci skupiny a její větší efektivitě.

PROSTOR PRO VYJÁDRĚNÍ SE A SEBEREALIZACI

Abychom byli super tým, je třeba, aby v něm všichni našli uplatnění a bavilo nás to. Jedině tak budeme maximálně úspěšní. Měli bychom vědět, v čem je kdo dobrý/á, co by rád/a dělal/a, co ho/ji naopak nebaví, a podle toho si rozdělit činnosti a úkoly. Všichni mají mít příležitost přiložit ruku k dílu a předvést, co v nich dřímá. Bude-li každý za něco odpovědný, všichni budou více vtaženi do činnosti.

Tam, kde je to možné, dejme prostor nápadům týmu. Je to společná činnost, tvůrčí podíl na něm si zaslouží každý z nás. Máme-li diskutovat, ať má na poradě každý možnost vyjádřit se k dané věci. Nápady a myšlenky jsou cenným bohatstvím otevírajícím nové možnosti. Kdokoli z týmu může přijít s něčím hodnotným. Vyřčené dojmy i postřehy jsou navíc dobrým ventilem, ulevují od toho, co nás tíží. Na to nezapomínejme u vyhodnocení a porad.

ODVAHA PŘIJMOUT ODPOVĚDNOST

Běžně přijímáme odpovědnost za vlastní úkoly. Snad ještě těžší je však přijmout odpovědnost za svá rozhodnutí. Pro co se rozhodnu, co udělám? Co je a co není správné nebo spravedlivé? Některá rozhodnutí činí vůdce/vůdkyně z titulu svého postavení (záleží na nastavení oddílové rady) a ostatní z nás by je měli respektovat, pakliže jsou promyšlená (vždy je možné namítat) a poctivá. I ostatní v oddílové radě jsou vystaveni činnosti rozhodnutí přinejmenším v dílčích věcech. Zeptat se někoho, nechat si poradit, zeptat se na názor, to vše je pro tým cenné. Nesmí se však vytratit prvek rozhodnutí. S ostatními se poradit je moudré. O něčem pak rozhodnout (mít názor a prosadit jej, namítnout cosi zásadního, vzít na sebe určité riziko s tím spojené), je odvážné. Pokud vidím, že nerozhodne vedoucí nebo ten, kdo měl věc na starosti (případně ji na starosti vůbec nikdo neměl), měl by rozhodnout někdo další. Mám-li to promyšlené a nikdo jiný ne, budu to třeba já. Sdělím svou představu vůdci/vůdkyni a tím mohu rozhodnout; pak budu zodpovídat za jisté řešení, nápad, program. Pokud totiž nikdo z nás tíhu odpovědnosti nepřijme, nikdo neudělá, co je třeba, mohly by nám zbýt jen nechápavé či vyčítavé pohledy nad nenaplněným přáním.

CO S TÍM DÁL?

Pro začátek by stačilo si položit 4 otázky: Víme všichni, co budeme dělat? Kdy si řekneme navzájem svoje postřehy a nápady? Máme v týmu dostatek chuti a odvahy určovat náš směr? Víme, kdo je za co odpovědný? ✕

FOTO: VOJITA PETR

Do čeho se pustit v příštích měsících?

Sestavil Twist.

Náměty na program

Vyrazte s oddílem na skautskou výstavu uspořádanou ke 100 letům Československa!

Plánujete podzimní výpravu? Jednou z možností je navštívit největší skautskou výstavu posledních let. Je velmi interaktivní, jmenuje se *Posli to dál!*, připomíná zásadní momenty sta let skautingu v samostatném Československu a k vidění je v Poštovním muzeu v Praze do 28. října. Více na: bit.ly/poslitodal.

Den svobody a demokracie

Vědí vaši členové, co se stalo 17. listopadu 1939 a 1989? A jak se nám vlastně žije 29 let od sametové revoluce? Připomeňte si se svými členy hodnoty, kterých si dnes můžeme považovat.

JOTA / JOTI

Jamboree on the Air – Jamboree on the Internet je největší skautská akce na světě. Přes víkend virtuálně propojí víc než milion skautů ze 150 zemí a vy můžete být mezi nimi. Každý třetí říjnový víkend se pomocí internetu (*Jamboree on the Internet*) či rádiových vln (*Jamboree on the Air*) setká přes 1,3 milionu skautů od Patagonie až po Kamčatku. Zapojit se mohou opravdu všichni, i ty, a to kdykoliv od pátku 19. do neděle 21. října. Neváhej a jdi do nového mezinárodního skautského zážitku! Více na jotajoti.info.

Skautský dobrý skutek 2019

Na 2000 skautů a skautek přispělo svým projektem loni. Čím se letos zapojíte vy? Můžete začít přemýšlet, plánovat a především si zapsat termín: **19. dubna – 19. května 2019.**

Skautský dobrý skutek je každoroční celostátní projekt skautské služby společnosti. V tuto chvíli se do něj zapojují desítky oddílů, kmenů, středisek. Někdy pořádají benefiční dýchánek, darují krev, přichystají program v domově seniorů nebo sbírají odpadky. Smyslem je vždy zdůraznit roli služby ve skautském výchovném úsilí, nechat členy družin a oddílů vymyslet a přichystat celou aktivitu a ukázat skautky a skauty jako ty, kterým záleží na společnosti, ve které žijí. Letos je také možné zapojit se do celostátního týmu a podílet se tak na organizaci Skautského dobrého skutku. Více na skaut.cz/dobryskutek.

Draží čtenáři, kalendář akcí od tohoto čísla v Nástěnce nenajdete. Aktuálnější a úplnější přehled akcí vám lépe zprostředkuje Křižovatka (krizovatka.skaut.cz/kalendar-akci).

Články které by se právě mohly hodit

10 tipů pro práci s nováčky – bohatá metodika toho, jak si udržet nováčky, kteří nám právě přišli do oddílu (Skauting, říjen 2016).

Motivace oddílové rady – jak vykročit do spolupráce s oddílovou radou v novém roce (Skauting, říjen 2017)

Noční život – náměty na aktivity s hmyzem a sovami v podzimní přírodě (Skauting, říjen 2016).

Úspěšná žádost o dotace – metodika a dobrá praxe k žádostem o dotace (Skauting, říjen 2015). ✕

Předávej zkušenosti v redakci časopisu Skauting

Pojď s námi tvořit tento časopis. Pro tento ročník máme místo pro několik nových redaktorů a zapojit se lze i do projektů rozvoje časopisu.

GRIZZLY, STANY TŘETÍHO TISÍCILETÍ

Grizzly je česká firma s výrobou v Pardubicích, která prostřednictvím svého e-shopu www.tabornickepotreby.cz dodává svým zákazníkům zboží už po osm let a každým rokem počet spokojených zákazníků stoupá.

Firma vyrábí vybavení do přírody, například stany. Ty jsou vyráběny podle starých tradic, avšak novodobou technologií. Jejich kouzlo je v použitém materiálu, který tyto staré tradice částečně boří, ale bez dopadů na nocležníka

Bavlněné stany mají řadu nevýhod. Jednou z těch hlavních je jejich krátká životnost. V dnešní době vyráběné bavlněné tkaniny mají životnost v řádu pár let. Navíc mají složitou údržbu a jsou náročné na skladování. Asi každý z majitelů bavlněného stanu dobře ví, že po pouhé jedné sezóně, nedostatečném vysušení a špatném uskladnění stan zplesniví, což má za následek sníženou pevnost a funkčnost materiálu. Polyesterové stany Grizzly svými vlastnostmi tyto problémy zcela eliminují. Plíseň totiž nerozkládá vlákna polyesteru a tím pádem nedochází k jeho degradaci. Samotná polyesterová tkanina je ještě o 25 % masivnější a díky tomuto faktu jsou naše stany téměř nezničitelné.

Dalším problémem bavlněných stanů je srážení tkaniny o přibližně 5 %. Naše polyesterové stany se nesrážejí a je možné je šít skoro na přesný rozměr. Generace za generací táborníků si předávají zákaz „Nesahejte na tu plachtu, když je mokrá!“, ale tomu je se stany Grizzly konec. Na mokré polyesterové stany můžete libovolně malovat prstem, fixem nebo rtěnkou... jednoduše čímkoliv a i přesto nikdy neztratí na kvalitě nepropustnosti. Polyesterová vlákna do sebe nenatahují vlhkost, tak jako bavlněná, proto je jejich sušení výrazně rychlejší. Čištění stanů je jednoduché. Stačí vzít kartáček a vodu s mýdlem a nečistoty jednoduše odstranit. Tkanina zůstane i nadále vodě 100% nepropustná.

Polyesterové stany Grizzly vycházejí s klasickými bavlněnými cenově srovnatelně. Jsou vyráběny ve všech barevných odstínech, počínaje bílou či béžovou, přes hnědou, khaki nebo černou až po třeba růžovou. Když potřebuje o 5 cm větší nebo vyšší, není to pro nás žádný problém. Pokud by někdo i přesto chtěl bavlněné, je možné si v našem portfoliu vybrat ze dvou variant a to 320 nebo 440 g/m².

Ke stanům s podsadou vyrábíme i podsady ze smrkových prken, spojených perem a drážkou, konstrukce těchto podsad je jedinečná a vyráběna tak precizně, že jakákoliv bočnice lze napasovat na jakékoliv čelo či záda, takže už nemusíte řešit, který díl ke kterému patří.

Naši výrobu neustále rozšiřujeme a to dle přání zákazníků. Pokud zákazník potřebuje vlastní stříh nebo jen náhradní plachtu na hangár, bez problémů navrheme, ušijeme.

SKAUTSKÁ KOLEKCE

Každý výrobek z naší brašnářské dílny je vyrobený tak, aby Vám vydržel dlouhé roky. Nová skautská kolekce je z prvotřídní přírodní kůže, s vyraženým skautským znakem a když budeš chtít, i s Tvým monogramem.

www.brasnarstvitlusty.cz/skaut